

TOHOLAMPI
luonnollinen kotilaakso

Toholammin kunnan osavuosisikatsaus

1.1.-31.8.2023

Kh 10.10.2023

Kv 23.10.2023

Sisällys

Sisällys	2
YLEINEN KEHITYS.....	3
TALOUDEN KEHITYS	4
OSASTOT	6
Hallinto-osasto.....	6
Lomatoimen osasto	12
Tekninen osasto	15
Sivistysosasto	18
Sivistystoimen hallinto.....	18
Kasvatus- ja opetuspalvelut.....	19
Vapaa-aikapalvelut	25
Käyttötalous yhteensä	32
INVESTOINTIEN TOTEUMA.....	33
KUNTA KÄYTTÖTALOUS TULOSALUEITTAIN SEKÄ INVESTOINNIT JA RAHOITUS.....	34
VIEMÄRILIIKELAITOS.....	37
YHTIÖT	39
Kiinteistö Oy Toholammin vuokratalot (100 %)	39
Toholammin Kehitys Oy (100 %)	40
Toholammin Energia Oy (96,66 %).....	42

YLEINEN KEHITYS

Asukasluku kuukausittain 2022–2023

	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
2023	2903	2907	2908	2904	2899	2894	2885					
2022	2947	2944	2949	2944	2950	2952	2942	2923	2908	2898	2894	2901

Toholammin kunnan asukasluku heinäkuun lopussa oli 2885 henkilöä. Asukasluku on laskenut vuodentakaiseen ajankohtaan 57 henkilöllä (muutos –1,9 %). Myös muuttoliikkeen osalta kuluva vuosi on ollut lievästi negatiivinen, nettomuutto tarkasteluvälillä (1.1.-31.8.2023) oli -31 henkilöä. Vuonna 2022 nettomuutto oli 29 muuttoa tappiollinen.

Vuonna 2022 kunnan väestöstä 2,0 % oli vieraskielisiä (muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä). Vaikka muunkielisen väestön määrä on kaksinkertaistunut viidessä vuodessa, on se koko maan (8,9 %) ja koko Keski-Pohjanmaan (3,6 %) osuuteen verrattuna edelleen erittäin alhainen.

Lähteet: Tilastokeskus, Väestörekisterikeskus. Rekisteritilanne kuukauden lopussa.

Työttömyysaste kuukausittain 2022–2023

	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
2023	6,0	6,3	6,7	6,6	6,1	7,0	7,3					
2022	6,4	7,1	6,9	6,5	6,5	6,7	7,1	5,5	5,4	4,8	5,3	5,8

Toholammin työttömyysaste oli heinäkuussa 2023 (uusin tilastotieto) 7,3 %. Työttömyysaste nousi vuodentakaiseen ajankohtaan nähden 0,2 prosenttiyksikköä. Työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä oli heinäkuun lopussa 84 henkilöä ja heistä 44 henkilöä oli yli 50-vuotiaita ja 20 henkilöä pitkäaikaistyöttömiä. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 13 henkilöä. Vuodentakaiseen ajankohtaan nähden työttömien määrä väheni yhdellä henkilöllä (7/2022; 85 hlöä, muutos –1,2 %).

Kunnan alueella oli avoimia työpaikkoja heinäkuun 2023 lopussa 22 kappaletta. Vuodentakaiseen ajankohtaan nähden avoimien työpaikkojen määrä kasvoi 11 kpl (muutos +100 %). Koko Pohjanmaan ELY-keskusalueella avoimien työpaikkojen määrä on kuitenkin pienentymässä: Heinäkuussa uusien avointen työpaikkojen määrä pienentyi lähes kaikissa ammattiryhmissä, eniten palvelu- ja myyntityöntekijöiden ammattiryhmässä. Avointen työpaikkojen määrä kasvoi vain erityisasiantuntijoiden sekä maanviljelijöiden, metsätyöntekijöiden ym. ammattiryhmissä.

Lähteet: Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyystietoja, Pohjanmaan ELY-keskuksen työllisyyskatsaukset. Rekisteritilanne kuukauden lopussa.

TALOUDEN KEHITYS

Elokuu 2023 Tuloslaskelmaosa.

	2022 tilinpäätös	2023 talousarvio	Elokuu 2023 vuoden alusta	Ylitys/alitus	Elokuu 2022 vuoden alusta
5000 Kunnan tulovero	8 347 119	4 150 000	3 125 085,91	-1 024 914	5 995 307
5100 Kiinteistövero.	666 195	800 000	263 783,00	-536 217	411 655
5200 Osuus yhteisöveron tuotosta	1 262 963	845 000	677 090,00	-167 910	912 620
Verotulot	10 276 277	5 795 000	4 065 958,91	-1 729 041	7 319 581
5500 Yleinen valtionosuus	6 585 837	2 862 964	1 819 312,00	-1 043 652	4 403 883
5502 Verotuloihin perust vos tasaus	3 136 693	1 498 768	1 023 560,00	-475 208	2 091 128
5504 Veroperustemuutosten korvaus	2 165 019	643 919	0,00	-643 919	1 391 680
5505 Verotulojen maksulykkäyskompen	-10 762	0	465 976,00	465 976	-7 176
5700 Opetus- ja kultt.vait.osuus	190 724	247 305	134 856,00	-112 449	164 840
Valtionosuudet	12 067 511	5 252 956	3 443 704,00	-1 809 252	8 044 355

Kirjanpidon mukaan 31.8.2023 valtionosuuksia on kertynyt 3 443 704 euroa, mikä on 58 266 euroa alle budjetoidun. Kunnallisverokertymä on 358 418 euroa suurempi kuin budjetti. Elokuun loppuun mennessä kiinteistöveroja kertymä on noin 269 550 euroa alle budjetoidun. Verovuosia 2021 ja 2022 on korjattu takautuvasti alkuvuoden aikana yhteensä n. 50 000 euroa ja itse kiinteistöverotulokertymä vuodelta 2023 on 311 577 euroa.

Valtionosuudet ja verotulot yhteensä ovat toteutuneet 144 358 euroa yli budjetoidun.

TULOSLASKELMA

Elokuu 2023

	2022 tilinpäätös	2023 talousarvio	Elokuu 2023 vuoden alusta	Toteuma-%	Elokuu 2022 vuoden alusta
Myyntituotot	5 352 131	19 892 672	12 538 177	63 %	3 213 857
Maksutuotot	633 594	2 661 000	1 765 108	66 %	415 592
Tuet ja avustukset	413 717	197 505	353 282	179 %	355 410
Muut toimintatuotot	1 247 574	1 250 918	855 427	68 %	817 488
TOIMINTATUOTOT	7 647 017	24 002 095	15 511 993	65 %	4 802 348
Henkilöstökulut	-10 819 251	-24 806 090	-15 372 830	62 %	-7 116 320
Palvelujen ostot	-15 087 475	-5 660 871	-3 293 963	58 %	-10 479 873
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 647 402	-2 333 600	-1 313 941	56 %	-1 003 806
Avustukset	-391 851	-971 733	-893 347	92 %	-267 296
Muut toimintakulut	-284 211	-251 675	-177 693	71 %	-186 311
TOIMINTAKULUT	-28 230 190	-34 023 969	-21 051 774	62 %	-19 053 606
TOIMINTAKATE	-20 583 173	-10 021 874	-5 539 780	55 %	-14 251 258
Verotulot	10 276 277	5 795 000	4 065 959	70 %	7 319 581
Valtionosuudet	12 067 511	5 252 956	3 443 704	66 %	8 044 355
Rahoitustuotot ja -kulut	59 718	-127 000	-170 656	134 %	-34 463
VUOSIKATE	1 820 334	899 082	1 799 226	200 %	1 078 215
Poistot ja arvonalentumiset	-856 125	-807 682	-604 399	75 %	-571 888
TILIKAUDEN TULOS	964 209	91 400	1 194 827	1 307 %	506 327
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	964 209	91 400	1 194 827	1 307 %	506 327

Kirjanpidon mukainen tuloslaskelma 31.8.2023 on 1 194 827 euroa ylijäämäinen. Toimintatuotot ovat toteutuneen 65 % eli 489 403 euroa ali budjetoidun. Käyttötalouskulujen toteuma on 62 % eli 1 630 872 euroa alle budjetoidun. Toimintakate on toteutunut 55 %: sti eli 1 141 469 euroa alle budjetoidun. Myyntituloissa ja avustustuloissa on ennakkoon tulleita eriä, mitkä sisältyvät tulokseen. Palvelujen ostoissa ei ole enää erikoissairaanhoidon ja perusturvapalveluiden kustannuksia hyvinvointialueiden aloittamisen vuoksi.

OSASTOT

Hallinto-osasto

Vastuutoimielin:	Kunnanhallitus
Vastuuhenkilöt:	Kunnanjohtaja
	Hallintojohtaja

Hallinto-osasto vastaa kunnanhallituksen asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä koko konsernin palvelutoiminnan toimivuudesta. Hallinto-osasto edustaa Toholammin kuntaa työnantajana sekä kehittää ja koordinoi kunnan työnantajapolitiikkaa ja henkilöstöstrategiaa. Hallinto-osasto huolehtii myös tietohallinto- ja tietoliikennepalveluiden tuottamisesta.

Henkilöstöpalvelujen vastualueen tehtävänä on johtaa ja kehittää henkilöstöhallintoa ja -palveluja. Henkilöstöpalvelut hoitavat omalta osaltaan lainsäädännön työnantajalle asettamia velvoitteita sekä toimii näissä kunnan asiantuntijatahona. Henkilöstöpalvelut edistävät henkilöstön työhyvinvointia koordinoimalla koko kuntaa koskevia johtamisen, henkilöstön ja työyhteisötaitojen kehittämisen palveluita, henkilöstöetuksia ja työterveyshuollon palveluita.

Taloushallintopalveluiden tehtävänä on johtaa ja valvoa kunnan ja tytäryhtiöiden taloushallintoa, suunnitella ja ohjata kunnan taloutta, huolehtia talousarvion, taloussuunnitelman ja tilinpäätöksen valmistelusta ja laadinnasta. Talouspalvelut huolehtivat kunnan maksuvalmiudesta, rahoituksesta ja konsernirahoituksesta ja viranomaisraportoinnista.

Toiminnan painopisteet

Henkilöstön hyvinvointi on strateginen menestystekijä ja henkilöstön hyvinvointi heijastuu organisaation menestymiseen ja tuloksellisuuteen. Hyvinvoinnin edistäminen vaatii ennen kaikkea johdon, esihenkilöiden ja työntekijöiden yhteistyötä. Työntekijän vastuulla on se, että työntekijöillä on terveellinen ja turvallinen työympäristö. Myös työntekijä on vastuussa oman itsensä kehittämisestä sekä työyhteisön toimivuudesta ja työilmapiiristä.

Kunta jatkaa päämäärätietoisesti työtä työhyvinvoinnin parantamiseksi sekä työtapaturmien ehkäisemiseksi. Henkilöstöä kannustetaan terveelliseen ja liikunnalliseen elämäntapaan erilaisilla toiminoilla. Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan e-Passi-palvelun avulla sekä kattavilla työterveyshuollon palveluilla. Kevään esihenkilöluentojen lisäksi syksyllä on suunnitteilla seuraavaa luentoa työhyvinvoinnin tueksi. Kesäkuussa 2023 järjestettiin koko kunnan henkilöstön tykypäivä Kalajoen Hiekasärkille erilaisten aktiviteettien merkeissä. Tykypäivään osallistui 200 kunnan työntekijää. Kesäkuussa työntekijöille astui voimaan työsuhdepyöräetu, jonka osa henkilöstöstä on jo ottanut käyttöönsä.

Psykososiaalisen kuormituksen vähentämisen keinoja kehitetään yhdessä työterveyshuollon kanssa. Työterveyshuollon kanssa tehdään aktiivisesti ja määrätietoisesti yhteistyötä, jotta

työkyvyttömyyden ja ennenaikaisen eläköitymisen kustannuksia saadaan alennettua. Painopistettä on siirretty sairaanhoidosta ennaltaehkäisevään suuntaan.

Kunnan ulkoisen ja sisäisen viestinnän kehitystyötä jatketaan. Kunnan verkkoviestintää on aktivoitu ja kunnan nettisivut ja muut somekanavat pidetään ajantasaisina sekä kunnan markkinointia suunnitellaan ja toteutetaan aktiivisesti. Alkuvuoden aikana kunnalle on tehty mm. rekrytointivideo sekä yrityksille suunnattu kunnan elinkeinotoimintaa ja tonttitilannetta kuvaava markkinointivideo.

Organisaatioviestinnän toimivuus on kunnan toiminnan kannalta tärkeää ja organisaatioviestinnässä hyödynnetään vuonna 2021 hankittua intranet-viestintäalusta, joka toimii koko kunnan henkilöstön pääasiallisena sisäisen tiedotuksen välineenä. Intra toimii myös tietovarastona, johon kootaan henkilöstöä koskevat ohjeistukset ja lomakkeet. Intran tietosisältöjen täydentäminen ja kehittäminen on jatkuva prosessi. Sisäisen viestinnän kehittämistyötä tehdään myös jatkuvasti ja myös erilaisten kyselyjen teko henkilöstön mielipiteiden keräämistä varten on toteutettu kevään aikana useampia. Henkilöstöä pyritään osallistamaan ja ottamaan vastuuta myös tiedon keräämisestä olemassa olevista sisäisen viestinnän kanavista. Intranetin käyttöasteen lisääminen on jatkunut kesän aikana.

Digitalisaatio muuttaa työn sisältöä ja työn tekemisen työtapoja. Myös osaamistarpeet muuttuvat, asiantuntijuus ja tiedolla johtaminen korostuvat. Johtaminen uudistuu sekä varsinkin etäjohtaminen ja työkykyjohtaminen tuovat esihenkilöiden johtamistyöhön uusia ulottuvuuksia, mahdollisuuksia ja haasteita. Esihenkilöiden kouluttaminen uuden ajan johtamiseen onkin toimivan organisaation perusedellytys. Digitalisaation avulla pyritään kehittämään laaja-alaisesti palveluprosesseja ja toimintamalleja. Uusien toimintamallien käyttöönottoa tuetaan lisäämällä työntekijöiden digitaalista osaamista mm. alueella olevien hankkeiden kautta.

Tiedonhallintalain asettamien velvoitteiden täytäntöönpano tulee olemaan toiminnan painopisteenä myös vuoden 2023 toiminnassa. Alkuvuoden aikana mm. tiedonohjaussuunnitelman (TOS) ja tiedonhallintamallin (Digiturvamalli) tekemistä on edistetty. Tiedonohjaussuunnitelma ja tiedonhallintamalli ollaan viemässä toimitiloihin käsittelyyn lokakuussa 2023.

Työllisyyspalvelun painopisteenä on vuosien 2021 ja 2022 tapaan ollut työllisyyden kuntakokeilu (Kaustisen seutukunta kuntien yhteisenä toimitilana vastaa kokeilun toteuttamisesta ja resurssoinnista kuntien puolesta). Kuntakokeilulla pilotoidaan tulevaa TE-palvelu-uudistusta. Kuntakokeilussa on tähän mennessä onnistuttu kehittämään TE-palveluiden lähipalvelua tuomalla palvelut kuntaan lähemmäksi asiakkaita. Kokeilun kohderyhmään kuuluvat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset.

23.3.2023 lakipaketti julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä vahvistettiin. Heti lain vahvistamisen jälkeen Keski-Pohjanmaalla käynnistettiin TE palvelut 2024- uudistuksen valmistelut. Maakunnassa valmistellaan kuntakokeilualueen kokoista työllisyysaluetta. Valmistelutyö ja sopimusvalmistelu työllistää kuntien hallintoa. Palveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille 1.1.2025. Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen rakenne on päätetty ja Kokkolan kaupunki tulee toimimaan vastuukuntana. Sopimus järjestämisestä ja järjestämissuunnitelma ovat parhaillaan päätöksenteossa alueen kunnissa.

Elinkeinopalvelut toteutetaan edelleen kunnan ja Kaustisen seutukunnan kanssa yhteistyössä.

TAVOITTEET 2023

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toteuma 8/2023
Henkilöstön työn ja osaamisen kehittäminen	Toteutuneiden koulutuspäivien seuranta. Esihenkilötaidot ja henkilöstöjohtaminen kehitty (liittyy myös työhyvinvoinnin kehittämiseen).	Koulutussuunnitelman päivittäminen ja -suunnitelman toteuttaminen. Koulutuksiin osallistaminen, verkkokoulutusten lisääminen, käytössä FCG:n koulutuspaletti. Koulutukset ja valmennukset esihenkilöille ja johtajille.	FCG:n koulutukset edelleen käytössä. Koulutuksiin osallistuminen mahdollistettu ja kannustettu. KT:n järjestämiin koulutuksiin kannustettu osallistumaan. Esihenkilö- ja päättäjien digipolut käytössä. Käyttäjäaktiivisuus ollut matalaa toistaiseksi. Yhdessä palveluntuottajan (FCG) kanssa muistutettu palvelusta säännöllisesti. Osallistumisaktiivisuutta seurataan säännöllisesti.
Työhyvinvoinnin kehittäminen	Sairauspoissaolojen määrä vähentyy edelliseen vuoteen verrattuna. Kehityskeskustelut käyty 100 %:sti. Työterveyshuollon menojen seuranta. Henkilöstön kohtelu yhdenvertaista, tasapuolista ja oikeudenmukaista.	Työterveyshuollon kanssa tehtävän yhteistyön tiivistäminen ja kehittäminen. Kehityskeskusteluista saadun palautteen hyödyntäminen/jatkotoimenpiteet. Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.	Yhteistyöpalavereita pidetty säännöllisesti keväällä ja alkusyksystä. Yhteistyössä työterveyshuollon kanssa on järjestetty luentoja esihenkilöille työssäjaksamisen tueksi. Luentosarja jatkuu marraskuussa kolmannella luennolla. Kehityskeskustelut on toteutettu 100 %: sti.
Tasapainoinen kuntatalous	Taseessa ei ole alijäämää.	Talouden analyysien laadinta säännöllisesti johtoryhmälle.	Taloussuunnittelija rekrytointi oli onnistunut.

	Velkamäärä euroa/asukas	On varauduttava mahdollisiin sopeuttamistoimenpiteisiin taloustilanteen muuttuessa.	Talouden raportointia kehitetään ajantasaisemmaksi. Valtiokonttorin talousraportointia kehitetty yhdessä palveluntuottajan kanssa. Kassatilanne ollut hyvä koko vuoden.
Ulkoistetut palvelut palkka- ja taloushallinto	Toiminnan sujuvuus Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa. Tietojärjestelmien toimivuus.	Prosessikuvauksien laatiminen. Kunnan omien prosessien järkeväyttäminen.	Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa on aloitettu palvelujen uudelleen käyttöönottoprojekti, jonka tavoitteena on saada palveluntuotanto sujumaan vaivattomasti. Talouden osalta lanseerattu viikoittaiset yhteistyöpalaverit taloustiimin kanssa. Lisäksi talouden ohjausryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa, johon kuuluu lisäksi kunnanjohtaja ja hallintojohtaja.
Työttömyysaste	Pitkäaikaistyöttömien määrä ja osuus, työmarkkinatuen kuntasuus.	Kunnan työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön keinot, verkostoyhteistyö ja kuntakokeilun keinot.	Työpaja toiminta on jatkunut aktiivisena. Työpajatoiminta siirtyi kesäkuun alussa torin laidalta Artesaaniopiston tiloihin. Avajaiset pidetään syksyn aikana.
Kunnan digitalisaatioasteen parantaminen	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Henkilöstön digitaalisten taitojen kehittäminen.	Kunnantalon tilanvarausjärjestelmän hankinta vuodelle 2023. Intran sisältöjen kehittäminen.	Tilanvarausjärjestelmä käyttö on vakiintunut. Intran sisältöjen kehittäminen jatkuu. Dynasty 10 on tullut versio päivitys 10.3. Lisäksi sähköinen

		Dynasty 10 käyttöönoton tuomat uudistukset ja mahdollisuudet	allekirjoitusmoduuli tulee käyttöön syksyn aikana. Uusi kokoushallinta-moduuli otettiin käyttöön elokuussa.
--	--	--	--

Elinkeinojen kehittäminen

Härkänevalla on otettu käyttöön henkilöautojen kaasutankkausasema. Tämä on käytännössä toteutettu hanke, joka toteuttaa osaltaan Biolaakso – tulevaisuus Toholammilla kunta -strategiaa. Strategia on käytössä ja se huomioidaan päätösten valmistelussa. Elinkeino-ohjelman on myös käytössä Toholammin kunnan yritysten ja Kaustisen seutukunnan hankkeissa. Kunnassa on yrityksiä, joiden liiketoiminta keskittyy kaasuun, aurinkovoimaan ja tuulivoimaan. Sivutuotteena syntyvä lämpöenergia on myös mahdollista hyödyntää tuotteiden valmistuksessa. Selvityksessä on myös tuulivoimalla tuotetun energian tasausenergiatuotantoa. Alkutuotannon lannoitteiden uudet ratkaisuvaihtoehdot ovat valmistelussa ja kolmen vuoden koetoiminta erilaisten raaka-aineiden hyödyntämiseksi on käynnistetty yritysten toimesta. Toholammille uusia kaavoitushankkeita tuulivoiman, vetyvoiman ja aurinkovoiman rakentamiseksi on vireillä useiden eri yritysten toimesta.

Elokuussa toteutettiin kyläkiertokierros, joka toteutui 18.8. Viitojan koululla, 17.8. Artesaaniopistolla, 24.8. Kleemolan koululla ja 31.8. Sykäräisen koululla. Kyläkiertokierroksen keskusteluissa otettiin kantaa Toholammin kunnan strategian toteutumiseen valtuustokauden puolella välissä ja osallistuvaan budjetointiin kirjattiin ryhmätöiden tuottamia kehitystoimia. Kyläkiertokierroksen tulokset käsitellään 9 päivä lokakuuta pidettävässä kunnanvaltuuston iltakoulussa, josta ne tulevat valmistelun kautta kunnanhallituksen käsittelystä kunnanvaltuuston päätettäväksi.

Kuusiston koulun ja Artesaaniopiston korjaustöiden valmistelua jatketaan. Selvitykset valmistuvat niin, että ne voidaan huomioida vuoden 2024 talousarviossa ja suunnittelukaudella. Nuorisotilat otetaan käyttöön valvotusti lokakuun aikana. Artesaaniopiston jatkokäyttöä on tarkasteltava laajemmin ja esimerkiksi pajarakennusta käytetään jo nyt paikallisen yrityksen toimesta tuulivoimaloilla työskentelevän henkilöstön GWO-koulutuksiin.

Lomituspalveluiden uudelleen järjestäminen ja palveluiden tuottaminen 1.1.2023 aikaisempaa laajemmalle alueelle on käynnissä. Tämä haastaa kuntamme resurssit aivan uudella tavalla.

Elokuu 2023 Hallinto-osasto

	2022 tilinpäätös	2023 talousarvio	Elokuu 2023 vuoden alusta	Toteuma-%	Elokuu 2022 vuoden alusta
Myyntituotot ulkoiset	110 050	100 500	53 241	53 %	52 620
Maksutuotot ulkoiset	0	0	0	0 %	-150
Tuet ja avustukset ulkoiset	134 420	52 000	72 619	140 %	61 983
Muut toimintatuotot ulkoiset	19 413	0	1 442	0 %	-6 650
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	263 882	152 500	127 302	83 %	107 803
TOIMINTATUOTOT SISÄISET	455 709	657 034	388 921	59 %	148 505
TOIMINTATUOTOT YHT	719 591	809 534	516 223	64 %	256 308
Henkilöstökulut ulkoiset	-797 550	-693 764	-463 660	67 %	-458 878
Palvelujen ostot ulkoiset	-12 067 229	-798 321	-661 923	83 %	-8 518 018
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ulkoiset	-28 786	-23 620	-21 646	92 %	-21 545
Avustukset ulkoiset	-151 373	-158 000	-104 978	66 %	-115 001
Muut toimintakulut ulkoiset	-4 461	-14 800	-19 739	133 %	-5 814
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-13 049 399	-1 688 505	-1 271 945	75 %	-9 119 257
TOIMINTAKULUT SISÄISET	-151 778	-156 513	-87 797	56 %	-91 159
TOIMINTAKULUT YHT	-13 201 176	-1 845 018	-1 359 743	74 %	-9 210 415
NETTO ENNEN POISTOJA	-12 481 585	-1 035 484	-843 520	81 %	-8 954 107
Poistot ja arvonalentumiset	-266	0	0	0 %	-177
NETTO	-12 481 851	-1 035 484	-843 520	81 %	-8 954 284

Toholammin kunnassa ja kuntakonsernissa on noudatettava tarkkaa taloudenpitoa nyt ja tulevina vuosina.

Lomatoimen osasto

Vastuhenkilö   **lomituspalvelujohtaja**

Toimielin: kunnanhallitus

Vastuhenkilö: lomituspalvelujohtaja

Toiminta-ajatus: Lomituspalvelujen tarkoituksena on turvata paikallisyksikön alueella olevien maatalousyritysten toiminta yrittäjien vuosilomien ja sijaisapujen aikana sekä turkistilojen toiminta yrittäjien vuosilomien ja lisävapaiden aikana.

Tavoitteet 2023

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toteutunut 31.8.2023 mennessä
Yhtenäiset toimintatavat	Lomituspalvelujen järjestämiseen liittyvien prosessien yhtenäistäminen ja kehittäminen	Prosessien kuvaaminen, ongelmakohtien tunnistaminen ja kehittäminen Henkilöstön koulutus	Toteutunut osittain mm. koulutuksen osalta
Asiakkaat tekevät hakemukset ja lomituspyynnöt Lomitusnetissä	Vuosilomahakemuksista 85 % tulee Lomitusnetin kautta	Asiakkaiden opastus Lomitusnetin käyttöön	Sähköisten hakemusten määrä on lisääntynyt Sähköisten vuosilomahakemusten määrä nähdään vasta loppuvuodesta.
Digitaalisuuden lisääminen	Sähköisten järjestelmien käytön lisääminen Henkilöstön digitaitojen kehittyminen	Uusien järjestelmien käyttöönotto Koulutus ja käytön opastus	Toteutunut osittain Koulutusta ja opastusta lisäävä edelleen
Työturvallisuuden parantaminen	Tilojen työolosuhdekartoitukset tehtynä vähintään kolmen vuoden välein Tapaturmien määrä	Tilakäyntien lisääminen WPro-työturvallisuusjärjestelmän ja Mobiili-järjestelmän käyttöönotto koko paikallisyksikön alueella	Eteläisen tiimin alueella työolosuhdekartoitusten tekeminen aikataulussa. Pohjoisen tiimin alueella rästejä jo edellisiltä vuosilta. WPro ja Mobiili-järjestelmä otettu käyttöön ja henkilöstölle järjestetty koulutusta. Työsuojeluasiantuntijan toimen täyttöprosessi meneillään

Toiminta 2023

Toholammin kunta hallinnoi 1.1.2023 maatalousyrittäjien ja turkisyrittäjien lomituspalvelujen järjestämistä 23 kunnan alueella Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa. Toholammin paikallisyksikön alueeseen liitettiin Kaustisen, Kalajoen, Nivalan, Reisjärven ja Haapaveden paikallisyksiköiden alueet. Alue jakautuu hallinnollisesti pohjoiseen ja eteläiseen tiimiin, joita johtavat lomituspäälliköt. Paikallisyksikön hallinnollinen keskus on Toholampi, jonka lisäksi on sivutoimipisteet Kalajoella ja Nivalassa. Alueella on 1025 lomituspalvelujen piirissä olevaa maatilaa ja 1759 lomaan oikeutettua yrittäjää sekä 51 turkistarhaa ja 61 turkisyrittäjää. Vakituksia ja pitempiaikaisia määräaikaisia lomittajia on noin 320 ja hallinnossa työskentelee 24 henkilöä.

Älypuhelimet ja mobiilijärjestelmä otettiin käyttöön koko paikallisyksikön alueella jo tammikuussa. Tämän jälkeen on otettu käyttöön myös WPro-työturvallisuusjärjestelmä, jolla voi tehdä sähköisesti ilmoituksia mm. työtaturmista ja läheltä piti -tilanteista. Järjestelmän kautta työtaturman tiedot lähetetään vakuutusyhtiön käsittelyyn. Koko henkilöstölle järjestettiin touko-kesäkuussa koulutusta, joissa kunnan it-henkilöstön avustuksella käytiin läpi työpuhelimien ja siihen liittyvien sovellusten (mm. Teams, sähköposti, WPro) käyttöä. Myös työsuojeluvaltuutetut esittäytyivät tilaisuuksissa. Mobiili-järjestelmään tulee edelleen unohduksista ym. johtuvia aiheettomia hälytyksiä, joiden määrää on pyritty vähentämään tiedottamisen avulla.

Hallinnon monipaikkainen toimintamalli ja etenkin pohjoisen alueen kaksi toimipistettä aiheuttavat haasteita pohjoisen tiimin toiminnalle ja henkilöstöresurssien käytölle. Henkilöstöä on rekrytoitu sekä hallintoon että maatalouslomitukseen. Hallinnon resurssia päätettiin vahvistaa määräaikaisella työsuojeluasiantuntijan toimella, jossa on rekrytointi meneillään.

Hallinto henkilöstö on osallistunut Melan järjestämiin webinaareihin. Esihenkilöillä on ollut käytössä myös FCG:n digitaalinen Esihenkilön tuki -koulutuspalvelu. Lomittajille on järjestetty täydennyskoulutuksena lypsyrobotteihin liittyvää koulutusta.

Asiakkaiden Lomitusnetin käyttö on lisääntynyt ja sijaisapuhakemuksista yhä useampi tulee Lomitusnetin kautta. Tammi-elokuun aikana käsiteltäväksi saapui yhteensä yli 1300 sijaisapuhakemusta. Asiakkaiden käyttöön on tarjolla suojattu sähköposti, jolla voi toimittaa mm. päätöksiin tarvittavia liitteitä.

Lomituspalvelujen kysyntä on vaihdellut ja vielä touko-kesäkuussa oli ajoittain vaikeuksia työllistää kunnan palveluksessa olevia lomittajia. Kysyntä vilkastui jälleen heinäkuussa, jolloin kiireisimpinä aikoina oli pulaa lomittajista. Rekrytoinnista huolimatta Perhon suunnalla on edelleen jatkuva pula lomittajista. Elokuun lopun toteutuneiden lomituspäivien perusteella arvioitu koko vuoden lomituspäivien määrä olisi noin 73.000 pv, mikä on 8.000 pv vähemmän kuin talousarviossa esitetty arvio.

Koska lomituspalveluhenkilöstö siirtyi luopuvista yksiköistä entisillä työsuhteen ehdoilla, henkilöstön palkat ovat vaihdelleet. Palkkaharmonisointi päätettiin toteuttaa niin, että tehtiin uusi TVA-järjestelmä. Lomituspalvelujen TVA- ja palkkojenharmonisointityö aloitettiin konsultin johdolla huhtikuussa. Työhön nimettiin ohjausryhmä, jossa oli henkilöstön, esihenkilöstön ja hallinnon edustajia. Työryhmä työsti konsultin johdolla tehtäväkuvaukset ja arviointikriteeristön sekä lomitustyönohjaajan että maatalouslomittajien tehtäviin. TVA- ja palkkaharmonisointityö jatkui syyskuulle.

Lomituspalvelujen prosessien kehittäminen ja siihen liittyvä koulutuksen aloittaminen siirtyi elokuulta lokakuulle.

Lomatoimen osaston tulos muodostuu:

3000 Lomatoimen hallinto	270 365,12 e
3005 Maatalouslomituksen työsuojelu	665,68 e
3007 Lomituksen yhdistäminen	39 021,49 e
3010 Maatalouslomitus	337 633,60 e
<u>3020 Turkistarhaajien lomitus</u>	<u>104 698,15 e</u>
yhteensä	731 052,68 e

3007 Lomituksen yhdistämisen kustannuspaikan tulos johtuu siitä, että Mela maksama hankeraha vuoden 2022 kustannuksiin on kirjattu vuoden 2023 tuloksi.

3010 Maatalouslomituksen ja 3020 Turkistarhaajien lomitukseen on saatu ennakoita enemmän kuin toteutuneet kustannukset.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen käyttökustannusten rahoitukseen on tehty ennakontarkastus 1.7.2023 alkaen ja tarvittaessa tehdään uusi tarkastus vielä loppu vuodesta. Sekä maatalousyrittäjien että turkistuottajien lomituspalveluista tehdään lopulliset vuoden 2023 toimintaa koskevat valtionkorvausselvitykset vuoden 2024 keväällä. Jos maksetut ennakot ylittävät toiminnasta aiheutuneet kustannukset, kunta joutuu palauttamaan liikaa saadut ennakot Melalle. Jos maksetut ennakot eivät riitä kattamaan toiminnasta aiheutuneita valtionkorvaukseen oikeuttavia kustannuksia, Mela maksaa kunnalle lisää valtionkorvausta.

Elokuu 2023 Lomatoimen osasto

	2022 tilinpäätös	2023 talousarvio	Elokuu 2023 vuoden alusta	Toteuma-%	Elokuu 2022 vuoden alusta
Myyntituotot ulkoiset	4 088 732	18 652 546	11 823 175	63 %	2 633 145
Maksutuotot ulkoiset	501 054	2 556 000	1 686 771	66 %	338 819
Tuet ja avustukset ulkoiset	58 316	90 000	0	0 %	-1 965
Muut toimintatuotot ulkoiset	524	0	500	0 %	3
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	4 648 626	21 298 546	13 510 446	63 %	2 970 002
TOIMINTATUOTOT YHT	4 648 626	21 298 546	13 510 446	63 %	2 970 002
Henkilöstökulut ulkoiset	-3 760 781	-17 497 722	-10 485 705	60 %	-2 429 064
Palvelujen ostot ulkoiset	-622 175	-2 647 740	-1 283 352	48 %	-394 651
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ulkoiset	-34 875	-226 000	-90 729	40 %	-21 204
Avustukset ulkoiset	-74 450	-622 983	-668 537	107 %	-35 447
Muut toimintakulut ulkoiset	-28 008	-120 000	-27 884	23 %	-14 097
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-4 520 289	-21 114 445	-12 556 207	59 %	-2 894 462
TOIMINTAKULUT SISÄISET	-135 290	-184 101	-223 187	121 %	-32 290
TOIMINTAKULUT YHT	-4 655 579	-21 298 546	-12 779 394	60 %	-2 926 752
NETTO ENNEN POISTOJA	-6 952	0	731 053	-292 421 072 %	43 250
NETTO	-6 952	0	731 053	-292 421 072 %	43 250

Tekninen osasto

Vastuhenkilö   tekninen johtaja

Toiminta-ajatus: Tuottaa taloudellisia ja tarkoituksenmukaisia palveluja eri hallintokunnille sekä osittain kuntalaisille, kuten kunnallistekniikan, tilapalvelun, it-palvelujen, ruokahuollon ja siivoustoimen osalta.

Teknisen osaston vastuulla on myös rakennus- ja ympäristölautakunta. Lautakunnan tulosalue jakaantuu rakennustarkastukseen, ympäristönsuojeluun. Lautakunta päättää myös yksityisielain mukaan tielautakunnalle kuuluvat asiat. Ympäristöterveydenhuolto ja maaseututoimi hoidetaan ostopalveluna.

Rakennusvalvonta ja kaavoitus

Rakennusvalvonta tuotetaan ostopalveluna Ylivieskan kaupungilta. Rakennustarkastajan työaika Toholammin kunnalle on keskimäärin 2,5 työpäivää viikossa. Toholammin kunnan rakennusvalvonnassa on käytössä sähköinen Lupapiste-asiointipalvelu, jonka kautta haetaan rakennusvalvonnan alaisia lupia ja ilmoituksia, kuten rakennus-, toimenpide- ja purkuluvat. Rakennuslupia on myönnetty alkuvuonna 13 kpl, toimenpidelupia 6 kpl ja rakennuslupien jatkoja 56 kpl. Härkänevan osayleiskaava hyväksyttiin helmikuussa.

Tuulivoimatoimija Neoen oy:n jättämä 30 tuulivoimalan Takkukankaan tuulivoimapuiston kaavoitusaloite on hyväksytty. Tuulikolmio Oy:n Pitkälehdon tuulipuistohankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja yva-ohjelma valmistunut ja toimijan toimesta järjestettiin myös YVA-ohjelman yleisötilaisuus. Toholampi-Lestijärven tuulivoimapuiston tuulivoimaloita on uudelleen luvitettu alkuvuoden aikana. Jylkkä-Alajärvi voimajohtohankkeen osalta on käyty keskustelua ja WPD:n toimesta järjestetty kuulemistilaisuus.

Kaavapäivitys ei ole vielä saavuttanut lainvoimaa Länsi-Toholampi ja Toholampi-Lestijärvi tuulipuistoissa. Kaavapäivityksen tavoitteena on nostaa tuulimyllyjen kokonaiskorkeutta ja tehoa.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelupalvelut tuotetaan ostopalveluna Ylivieskan kaupungilta. Ympäristötarkastajan työaika Toholammin kunnalle on keskimäärin 2 työpäivää viikossa. Alkuvuoden aikana on myönnetty 2 kpl kiviaineksen ottolupaa ja vireille tulleille kahdelle biokaasulaitokselle on myönnetty ympäristöluvut kesäkuussa. Rakennus- ja ympäristötarkastaja sekä rakennus- ja ympäristölautakunnan edustajia kävivät ympäristökierroksen kesäkuun aikana. Yleiskuva oli positiivinen pois lukien muutamat huonokuntoiset rakennukset ja sotkuiset pihat. Hautakankaan kaatopaikan sulkemistöihin liittyvä tarkastus ELY-keskuksen toimesta tehtiin keväällä.

Kiinteistöjen ja teiden kunnossapito

Kiinteistöillä on tehty korjaustoimenpiteitä kiinteistöjen korjausohjelman mukaisesti. Korjaustöitä on tehty myös KOY Toholammin vuokratalojen kiinteistöissä oleviin huoneistoihin. Terveyskeskuksen rikkoutunut ulkoseinärappauskorjaus kilpailutettiin työsuunnitelman perusteella kesän aikana ja työt aloitettiin elokuun loppupuolella ja valmistuvat syksyn aikana. Kesän aikana tehtiin sekoitusjyrsintä Kuusistontielle ja sen kevyenliikenteenväylälle sekä Porkolantielle. Sorapintaisia kaavateitä suolattiin ja lanattiin tarpeen mukaan.

Nimeämättömien teiden nimeäminen ja tiekylltien pystyttäminen on saatu suoritettua loppuun. Loputkin nimeämisen myötä vaihtuvat kiinteistöjen osoitemuutokset astuvat voimaan 12.10.

Rakentaminen

Hakatiellä toimiviin eläinlääkäreiden tilojen yhteydessä olevien autotallien laajennus olemassa oleviin kunnan vanhoihin varastotiloihin valmistunut. Samalla uusittiin rakennuksen vesikatto. Artesaanin ja metallipajan kauppa vahvistettiin maaliskuun lopussa ja siihen liittyen Kuusiston koulualueen suunnittelua on viety eteenpäin toisen vuosineljänneksen aikana.

Ruokahuolto

Kesällä töissä kaksi lomasijaista, joiden työsuhteet päättyivät heinäkuun loppuun. Ruokahuolto valmisti heinäkuun puoleen väliin saakka ruoat hoivakoti Mirjam-tuvalle ja heinäkuun loppuun saakka hyvinvointialueelle (Männistön palvelutalo, toimintakeskus ja Pesäpuu). Elokuun alusta lähtien Männistön keittiössä toiminnan aloitti Toholammin ruokahuollon lisäksi Fodbar Oy. Kunnan toimesta valmistetaan koulujen, päiväkodin ja henkilökunnan ruoka sekä kotipalveluruoka. Yksi Toholammin ruokahuoltoyksikön työntekijöistä siirtyi liikkeenluovutuksena Fodbar Oy:n työntekijäksi. Kaksi työntekijää irtisanoi työsuhteensa heinäkuun lopussa.

Työskentely Fodbarin kanssa yhteisellä keittiöllä on lähtenyt hyvin käyntiin. Keittiön laitteet ja välineet on jaettu sopimuksen mukaan ja yhteiskäytössä olevia laitteita on käytetty joustavasti tarpeiden mukaan.

Henkilöstöä tällä hetkellä 9,7 hlöä (yksi on pitkällä sairauslomalla, mukana osa-aikaisia 1x0,6, 2x0,8, 1x0,5) + sivukouluilla 1,5 hlöä (3x0,5). Elokuun lopussa sisäisten ja ulkoisten kulujen toteutumis-% oli 61,9.

Siivousyksikkö

Henkilöstömäärä vuoden alusta lukien on vähentynyt neljällä, kun siivoustoiminta terveyskeskuksen, palvelutalo Männistön, toimintakeskuksen ja paloaseman osalta siirtyivät hyvinvointialueen hoidettavaksi. Toholammin kunnalle jäi terveyskeskuksen kiinteistöön Työplus Oy:n (työterveyshoito) tilojen siivous. Toimintakeskuksen siivous jatkui tammikuun loppuun saakka. Kunnan omistukseen tulleilta Artesaanilta ja metallipajalta sekä varikolta tuli lisää siivottavia tiloja. Henkilöstömäärä elokuun lopussa 9,5 + esimies, yhteensä 10,5. Henkilöinä 10 + esimies = 11. Kesätyöntekijän sopimus päättyi 31.8. Salassapitovelvollisuuden noudattamista korostettiin. Kehityskeskustelut käytiin maaliskuussa. 50 % työaika tekevä eläköityi 1.7.

Artesaanin ja metallipajan siivous on järjestetty, mutta tilanne elää, johtuen muuttuvista tilanteista ja uusista tilojenkäyttäjärjestelyistä. Käynnit työkohteisiin on aloitettu huhtikuussa, tarkoituksena on löytää apuja/parannusta työntekemiseen liittyvissä asioissa, kuten ergonomia, työnsujuvuus, laadun seuranta, työn- ja työajankäytön tehokkuus, välineet, koneet ja niiden käyttäminen yms.

Vuosilomista suurin osa pidetty. Poissaolot touko-elokuussa todistuksella 22 päivää ja esimiehen luvalla 10 päivää. Yhteisiä palavereita/tapaamisia oli kuusi. Siivoustunnit touko-elokuussa 4932,5 h, joista esimiehen tekemiä 39,5 h. Palkkojen toteutusprosentti 31.8.2023 oli 58,31 %.

Elokuu 2023 Tekninen osasto

	2022 tilinpäätös	2023 talousarvio	Elokuu 2023 vuoden alusta	Toteuma-%	Elokuu 2022 vuoden alusta
Myyntituotot ulkoiset	753 867	812 426	394 350	49 %	297 744
Maksutuotot ulkoiset	10 952	26 500	14 082	53 %	3 529
Tuet ja avustukset ulkoiset	2 884	0	91	0 %	1 416
Muut toimintatuotot ulkoiset	1 215 971	1 245 518	840 101	67 %	818 475
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	1 983 673	2 084 444	1 248 623	60 %	1 121 163
TOIMINTATUOTOT SISÄISET	3 248 362	3 776 777	2 180 518	58 %	2 088 175
TOIMINTATUOTOT YHT	5 232 035	5 861 221	3 429 141	59 %	3 209 338
Henkilöstökulut ulkoiset	-1 558 995	-1 644 089	-945 576	58 %	-1 113 049
Palvelujen ostot ulkoiset	-1 555 532	-1 425 910	-931 975	65 %	-1 033 582
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ulkoiset	-1 315 711	-1 773 790	-984 548	56 %	-771 239
Muut toimintakulut ulkoiset	-125 583	-54 850	-60 516	110 %	-79 449
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-4 555 821	-4 898 639	-2 922 615	60 %	-2 997 318
TOIMINTAKULUT SISÄISET	-980 170	-1 378 708	-579 226	42 %	-560 758
TOIMINTAKULUT YHT	-5 535 991	-6 277 347	-3 501 841	56 %	-3 558 076
NETTO ENNEN POISTOJA	-303 956	-416 126	-72 701	17 %	-348 738
Poistot ja arvonalentumiset	-832 860	-789 486	-588 526	75 %	-554 814
NETTO	-1 136 816	-1 205 612	-661 226	55 %	-903 552

Sivistysosasto

Toimielin Sivistyslautakunta
Vastuhenkilö Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus Sivistyslautakunta vastaa kirjasto-, varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen (aamu- ja iltapäivätoiminta, esi- ja perusopetus, lukio, ostopalvelun kansalaisopisto) sekä kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä.

Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnossa toimii sivistysjohtaja ja toimistos sihteeri. Hallinto tukee yksiköiden toimintaa, huolehtii yhteisestä koordinaatiosta ja yhteistyöstä sekä kehitystehtävistä. Sivistyslautakunta ohjaa toimintaa päätöksin.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTA-STRATEGIAAN	TOTEUMA
Lautakunta kokoontuu säännöllisesti	Järjestetään kokouksia säännöllisin väliajoin	Järjestettyjen kokousten määrä	Lautakunta toteuttaa päätöksin kuntastrategiaa	Kokoukset helmi-, maaliskuussa, huhti-, touko- ja kesäkuussa.
Kuntalaisilla on mahdollisuus omaehtoiseen opiskeluun vapaa-ajalla	Tuetaan KanTo-kansalaisopistoa 47 000 € ja turvataan toiminta Toholammilla Tuetaan Keski-Pohjanmaan konservatorio-ossa opiskelua kuntaosuuksin	Kansalaisopiston kurssien määrä, laatu ja laajuus Konservatoriossa 30 oppilasta Asiakaspalaute kuntalaisilta	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Palveleva kunta</i>	Kansalaisopiston ennakkomaksut toteutuneet 54 % budjetoidusta. Konservatorio laskuttanut oppilaspaikat (29 ½) 31.7. saakka, toteuma 59 %. Yksittäisiä kurssitoiveita ohjattu Kannukseen.
Sivistystoimisto tukee yksiköiden toimintaa	Haetaan 10–15 hanke- rahoitusta vuosittain. Ne edistävät palveluiden toimintaa, saatavuutta ja laatua sekä henkilöstön osaamista. Koulukuljetukset toimivat Oppilaiden koulupaikat selvitetään hyvissä ajoin ennen kouluntien alkua	Hankkeiden määrä, laatu ja laajuus. Omarahoitus n. 50 — 80 t€. Avustukset 50 — 150 t€. Ei merkittäviä reklamaatioita koulukuljetuksista, poikkeamiin on vastattu Oppilaiden koulupaikat tiedossa kevään aikana	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Palveleva kunta</i> <i>Viihtyisä asuminen</i> <i>Tasapainoinen talous</i>	Käynnissä ainakin 11 hanketta alkuvuoden aikana. Lisäksi muutamasta hankkeesta saatu kielteinen rahoituspäätös, mm. tenniskentän rakentamisavustus. Hankkeita varhaiskasvatuksella, opetustoimella sekä nuorisotoimella. Lukuvuoden alkaessa reittejä suunniteltu uudelleen koulumuutosten vuoksi. Esikoululaisten ja eka- luokkalaisten koulupaikat päätetty kesäkuuhun mennessä.

Kasvatus- ja opetuspalvelut

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus sekä lukio yhteisesti

Toimintaa järjestetään kahdessa varhaiskasvatuksen toimipisteessä, neljässä alakoulussa sekä yläkoulussa ja lukiossa. Toimialueella toimii kolme esihenkilöä: varhaiskasvatuksen johtaja, alakoulujen rehtori sekä yläkoulun ja lukion yhteinen rehtori.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTA-STRATEGIAAN	TOTEUMA
<p>Hyvinvoiva kasvu- ja kouluyhteisö</p>	<p>Järjestetään lapsille aktiviteetteja, joilla kehitetään tunne- ja vuorovaikutustaitoja, ehkäistään yksinäisyyttä sekä vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta</p> <p>Oppilaiden syrjäytymistä ehkäistään mahdollisimman varhaisella ja tehokkaalla moniammatillisella tuella sekä kiinnitetään huomiota oppimismotivaation tukemiseen</p> <p>Hanketoiminta edistää oppimista, tukea ja kouluyhteisön hyvinvointia.</p> <p>Kuraattori- ja koulu-psykologipalvelut tuottaa hyvinvointialue, tehdään aktiivista yhteistyötä</p>	<p>Kouluyhteisössä ei ole jatkuvaa ja pitkäkestoista pahoinvointia, kouluterveyskyselyt</p> <p>Syrjäytyneiden oppilaiden määrä matala</p> <p>Oppilaiden tarvitseman tuen päätökset ovat ajantasaisia</p> <p>Haettujen hankkeiden lukumäärä ja avustussummat</p> <p>Oppilashuollon palvelut tarpeita vastaavat</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen talous</i></p>	<p>Kouluterveyskyselyt keväällä. Tulokset saatu syyskuussa.</p> <p>Huolena muutamien oppilaiden erityiset opetusjärjestelyt ja koulu käymättömyys. Tehty yhteistyötä sairaalakoulun ja mm. kuntoutustoimijoiden kanssa.</p> <p>Alakoulujen yhteisessä oppilashuoltotyöryhmässä laadittiin keväällä alakoulujen hyvinvoinnin vuosikello: Voidaan hyvin oppilaiden kouluhyvinvoinnin tukemiseksi. Vuosikello käyttöön elokuussa 2023.</p> <p>E erityisen tuen oppilaiden HOJKS –asiakirjat päivitetty 20.9. mennessä.</p> <p>Maakunnallisena yhteistyönä toteutettu Koulupoissaolojen toimintasuunnitelma käyttöön elokuussa.</p> <p>Keväällä käytössä vielä mm. Covid-toipumisrahoitusta oppimisvajeen kuromiseksi.</p> <p>Lautakunta päätti osallistua IT-LAn alueelliseen lapsiperheiden palveluita uudistavaan oppimisverkostoon.</p> <p>Opiskeluhoitopalvelut tuottaa hyvinvointialue 1.1.2023 alkaen. Alkusyksyn aikana kuraattori-palvelut hoidettu vain päivystysluonteisesti, uusi kuraattori aloittaa syysloman jälkeen.</p> <p>Yläkoulun oppilashuoltoryhmän toiminta alkanut.</p>

Kulttuurikasvatussuunnitelma	Toteutetaan kulttuurikasvatussuunnitelmaa lautakunnan päätöksen mukaisesti varauksin määrärahoihin	Oppilaille järjestetyt aktiviteetit noudattavat suunnitelmaa Toteutus on säännönmukaista ja aikataulutettua	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i>	Keväällä alakoululaisille teatteri Rollon Rexi ja Vaxi -näytös sekä lukiolaisille Mikko Määttä-län Viekkä minut kotiseudun multiin -luento. Kulttuurikasvatussuunnitelman varsinainen toteutus alkoi syksyn myötä. Syyskuulle aikataulutettu mm. HO:n koulun 4. lk:n, Sykäräisen ja Viitojan koulun oppilaiden virailu lainamakasiiiniin. Herman Ojalan koulun 3. lk vieraili Häkkinen koulumuseossa ja 2. lk Pajamäellä.
Mahdollistetaan henkilökunnan koulutus osana työhyvinvointia	Talousarvioon on varattu yksiköille määrärahaa koulutukseen Osallistutaan hankkeisiin, joissa mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen	Koulutuksiin osallistuvien henkilöiden määrä Hankkeiden määrä ja laatu	<i>Palveleva kunta</i> <i>Tasapainoinen talous</i>	Henkilöstö osallistunut eri koulutuksiin, mm. TCM-menetelmä-koulutusta sekä opojen osaamista alueellisten hankkeiden kautta. Elokuussa alakoulujen hyvinvointivastaavat laativat henkilökunnan työhyvinvoinnin vuosikellon, jota lähdettiin toteuttamaan heti Yläkoulun ja lukion henkilökunnalle hankittu työnohjausta.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen johtajan alaisuudessa toimii Sateenkaaren päiväkoti ja Sykrylän ryhmis. Varhaiskasvatus järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa alakoululaisille sekä vastaa perhepäivähoiton järjestämisestä ja kotihoidon tuen kustannuksista.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTASTRATEGIAAN	TOTEUMA
Laadukas, tarpeen- ja ajanmukainen varhaiskasvatus	Uusi varhaiskasvatussuunnitelma ja kolmiportainen tuki käytössä Henkilökunta koulutuu muutoksiin (tuki, leikki- ja tunnetaidot) Sykrylän ryhmis jatkaa kahden työntekijän yksikkönä Aamu- ja iltapäivätoiminta kirkonkylässä omana toimintana, Sykäräisissä 4H:n toteuttamaa ostopalvelua	Varhaiskasvatussuunnitelman noudattaminen, tukipäätökset Koulutuksiin osallistumiseen varattu raha ja osallistumisaktiivisuus Palveluverkko vastaa perheiden tarpeisiin, lapsimäärä	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Palveleva kunta</i> <i>Tasapainoinen talous</i>	Varhaiskasvatussuunnitelma käytössä, päätöksiä tehdään tarpeen mukaisesti. Leikkipedagogiikan koulutus jatkui konkreettisilla leikkiympäristöjen kehittämisinä syyskuussa Sateenkaaren päiväkodilla. Kokopäiväpedagogiikka ja leikki keskeisenä työtapana olivat koulutuksessa painopisteenä

	Haetaan jatkorahoituksia LILLI ja Kerhotyö -hankkeisiin Yksi perhepäivähoitaja	Hankkeiden määrä ja toiminta		Yksiköissä hyvin lapsia. Kaksi määräaikaista henkilökoh- taista avustajaa tarvittu/palkattu lisää toimintakauden alka- essa. Esikoululaisten täy- dentävän varhaiskas- vatuksen tarpeen määrä lisääntyi myös, tilojen kalusta- minen ja henkilökun- nan palkkaaminen koulujen alkaessa. APIP toimintaa suun- nitellusti 1.-2-lk oppi- laille urheiluhallilla ja Sykäräisen koululla. LILLI ja Kerhotyö- hankkeisiin saatu jatkoa. LILLIssä myös henkilöstö- koulutusta. Yksi perhepäivä- hoitaja toimii.
Kestävän elämän- tavan tavoitteet ohjaavat kaikkea toimintaa	Vakiintunut ulkopäiväkotitoiminta on näyttää esimerkkiä kestävän kehityksen ajattelun toteutuksesta varhais- kasvatuksessa Kulttuurinen kestävä kehitys huomioidaan kulttuurikasvatus- suunnitelman aktiviteetein	Arvio kestävän kehityksen toiminnan laajuudesta Ulkopäiväkotitoiminnan piirissä olevien lasten määrä Järjestetyt aktiviteetit	<i>Hyvinvoiva kun- talainen</i>	Ulkopäiväkotitoiminta jatkuu. Henkilöstöstä kaksi koulutautuu oma- ehtoisesti kestävän kehityksen teemoi- hin. Tämän myötä tehty mm. kestävän kehityksen toimien kartoitus.

Suorite	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOTEUMA
Päivähoitopaikat	96	119	104	120
Aamu- ja iltapäivätoiminta (tilastointipäivä 20.9.)	26	20	34	-

Esiopetus

Esiopetuksen järjestämisestä vastaa alakoulujen rehtori. Esiopetuksen oppilasmäärä vaihtelee lähivuosina 17–34 oppilaan välillä. Esiopetusta on järjestetty Herman Ojalan koululla sekä Kleemolan koululla. Tulevana lukuvuonna esiopetusta järjestetään samoin, Kleemolassa esiopetus toimii 1.–3. luokkien yhteydessä, huomioiden esiopetuksen ja perusopetuksen erilaiset tavoitteet.

Esiopetuksen oppilasmäärä					
lukuvuosi	Herman Ojala	Kleemola	Sykaräinen	Viitoja	yhteensä
2022–2023	20	3	2	9	34
2023–2024	30	3	sis. Kleemola	sis. HOK	33

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTA-STRATEGIAAN	TOTEUMA
Esiopetus järjestetään tarkoituksenmukaisissa ryhmissä	Esiopetusryhmät Herman Ojalan koulussa ml. Viitojan oppilaat sekä Kleemolan ja Sykaräisen oppilaiden yhteisessä ryhmässä	Ryhmissä enintään 20 oppilasta Opetusta järjestetään ainakin kahden koulun tiloissa.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Palveleva kunta</i>	Toteutunut kevätlukukaudella. Myös syyslukukaudella esiopetusta Herman Ojalan sekä Kleemolan kouluissa.

Perusopetuksen alakoulut

Alakoulujen rehtori johtaa alakoulujen toimintaa: Herman Ojala, Kleemola, Sykaräinen ja Viitoja. Tulevan lukuvuoden oppilasmäärät on ilmoitettu syksystä alkaen käyttöön otettavan koulumallin mukaisesti eli Kleemolassa järjestetään 1.–3. vuosiluokan opetus ja Sykaräisessä 4.–6. vuosiluokan opetus molempien koulujen alueiden oppilaille.

Alakoulujen oppilasmäärä					
lukuvuosi	Herman Ojala ja Pikku Hermannin	Kleemola	Sykaräinen	Viitoja	yhteensä
2022–2023	172	31	22	37	262
2023–2024	158	16	28	35	237

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTA-STRATEGIAAN	TOTEUMA
Perusopetusta järjestetään tarkoituksenmukaisessa kouluverkossa	Valtuusto päättää mahdollisesta kouluverkon tarkastelusta kevään 2023 aikana. Kouluverkossa määritellyt koulut järjestävät opetusta perusopetuslain mukaisesti.	Koulujen oppilasmäärä Kustannukset Arvio opetuksen toimivuudesta, erityisesti lasten oppimista ja kasvua ajatellen, pedagogiikka huomioiden.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Palveleva kunta</i> <i>Strategiset linjaukset</i>	Sivistyslautakunta päätti 16.3.2023 Kleemolan ja Sykaräisen koulujen työnjaosta syksystä 2023 alkaen noudatettavaksi. Kleemolassa järjestetään opetusta 0–3-luokille ja Sykaräisessä 4–6 -luokille. Tämä turvaa molempien kyläkoulujen jatkoa eteenpäin. Päätöstä edelsi laaja keskustelu ja mielipiteiden kartoitus henkilökunnan sekä koulujen oppilaiden vanhempien kanssa. Koulutyö alkoi mallin mukaisesti 9.8.2023. Perusopetuksen 1.–6. luokkien toteuma 57 %.

Perusopetuksen yläkoulu ja lukio

Toholammin perusopetuksen yläluokkien opetus sekä lukio toimivat Kuusiston koulun tiloissa yläkoulun ja lukion yhteisen rehtorin johtamana. Opetusta järjestetään Toholammin kunnan sekä Kokkolan kaupungin Rahkosen koulupiirin oppilaille.

Perusopetus on kunnan lakisääteinen tehtävä. Yläkoulu toimii kolmisarjaisena.

Yläkoulun oppilasmäärä			
lukuvuosi	Toholampi	Ullava	yhteensä
2022–2023	133	18	151
2023–2024	132	14	146

Lukion oppilasmäärä				
lukuvuosi	1 lk	2 lk	3 lk	yhteensä
2022–2023	20	24	33	77
2023–2024	34	18	23	75

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUN- TASTRATEGI- AAN	TOTEUMA
Yläkoulu toimii järkevissä tiloissa	Tilojen korjauksen ja Kuusiston alueen suunnittelu jatkuu	Oppilas- määrän ja tilojen suhde Kustannukset Investoinnin toteutuminen	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Tasapainoinen talous</i>	Entisen artesaani- opiston kauppa saatiin loppuun. Suunnittelutyö alueen osalta on aloitettu ja tarkoituksena on saada tarkempaa tietoa päätöksenteon tueksi valtuustolle 2024 talousarvion hyväksymistä varten. Akuutteja tarpeita on uusittu kesän aikana mm. videotykkejä ja valkokankaita.
Oppilaiden tuentarpeisiin vastataan yksilöllisen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon sekä erityisopetuksen toimin	Koulu yhteisö laatii suunnitelman tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Koronapandemian seurauksena oppilaiden keskuudessa on oireilua ja pahoinvointia, joka vaatii koulun toimia. Avun tarpeisiin on perinteisesti puututtu yksilöllisesti tilanteen mukaan, laaditaan yleinen toimintamalli, jotta toiminta on suunnitelmallista ja vastuut ovat selvillä.	Suunnitelma valmistunut ja toimintamallit käytössä.	<i>Hyvinvoiva kunta- lainen</i> <i>Palveleva kunta</i> <i>Tasapainoinen talous</i>	Kuusiston koulun oppilashuoltoryhmä on aloittanut toiminnan. Koronavaikutusten lieventämistä koskevaa hankerahaa on ollut käytössä.
Toholammin lukioon haetaan opiskelemaan laadukkaana opetuksen vuoksi	Turvataan riittävin resurssein opetuksen laatu Pyritään saamaan opiskelijoita myös paikkakunnan ulkopuolelta	Opiskelijamäärä ja kotipaikkakunnat, aloittavien ja valmistuvien määrä Kouluikkunasta saatavat tiedot, vertailu saman kokoisten kuntien välillä.	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Palveleva kunta</i>	Toholammin lukioon haki kevään yhteishaussa 28 opiskelijaa. Yhteishaun jälkeen saatiin vielä muutamia hakijoita, joista osa tosin vaihtoi lukuvuoden alkaessa toiseen oppilaitokseen. Toholammin lukion kevään tulos toiseksi paras Keski-Pohjanmaalla, koko maan listauksessa sijalla 71.
Toholammin lukio on kansainvälinen ja yhteistyövalmis	Yhteistyötä Latvian Jurmalaan jatketaan sekä mm. hankkein osallistutaan myös muihin kansainvälisen liikkuvuuden	Liikkuvuuksien määrä, kesto, osallistujat	<i>Hyvinvoiva kuntalainen</i> <i>Palveleva kunta</i>	Helmikuussa vieraili opiskelijoita ja opettajiaan Erasmus+ -hankkeen puitteissa Virosta,

	<p>ja yhteistyön projekteihin.</p> <p>Rehtori toimii KPEDU:n ja Toholammin kunnan välisessä neuvottelukunnassa, jonka toimet palvelevat lukiota.</p>	<p>Yhteistyöstä tunnistettava hyöty</p> <p>Saatu hanke- rahoitus, hankkeiden kytkeytyminen opetussuunnitelmaan</p> <p>Neuvottelukunnan koontumisten määrä 3–4 /vuosi ja päätökset</p>		<p>Latviasta, Saksasta ja Sloveniasta.</p> <p>Neuvottelukunta kokousti pienellä kokoonpanolla ent. Artesaaniopiston kaupakirjan laadinnan yhteydessä.</p>
--	--	---	--	---

Vapaa-aikapalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Vastuuhenkilö liikunta- ja nuorisosihteeri. Kunta huolehtii liikuntapaikoista, joilla kuntalaiset liikkuvat omatoimisesti tai ohjatusti mm. seurojen järjestämissä aktiviteeteissa. Yhdistystoiminnan rooli Toholammin liikuttajana on merkittävä. Liikuntapaikkoja (urheiluhalli, hiihtoladut, luistelujäät, merkityt reitit ja urheilukentät) hoitaa helmikuun lopusta alkaen palkattu kokoaikainen liikuntapaikkojen hoitaja.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTA- STRATEGIAAN	TOTEUMA
<p>Liikunta- palvelut ylläpitävät kuntalais- ten hyvin- vointia</p>	<p>Tavoitetaan ainakin 100 eläkkeelle siirtynyttä kun- talaista liikunnan parissa</p> <p>Järjestetään vä- hintään kolme eri- laista liikuntakampanjaa</p> <p>Tuetaan yhdistys- toimintaa avustuk- sin</p> <p>Liikuntapaikkojen hinnastot ovat yhdistyksille ja kuntalaisille edulli- sia</p>	<p>Osallistuneiden lukumäärät</p> <p>Kampanjoiden ja tapahtumien lukumäärä</p> <p>Osallistujilta saatu palaute</p> <p>Yhdistyksille myönnettyjen avustusten määrä ja riittä- vyys</p> <p>Hinnastot ver- rattuna naapurikuntiin</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalai- nen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen ta- lous</i></p>	<p>Kevätkaudella tavoitettu 43 eläkeläistä liikunta-aktivi- teeteissa. Syksyn matalan kynnyksen kuntosaliryhmissä aloittanut 52 eläkeläistä.</p> <p>Kevätkaudella kaksi liikun- takampanjaa. Pyöräilykam- panja päättyi elokuussa, uusi kampanja alkaa mar- raskuussa sekä ylimääräi- siä liikuntatempauksia tu- lossa syksyllä.</p> <p>Sivistyslautakunta päätti yhdistysavustuksista 20.4.2023. Avustuksia ha- ettiin hieman enemmän, mitä voitiin talousarvion puitteissa jakaa.</p>

	Liikuntapalvelut edistävät hyvinvointia			Osa liikuntapalveluista on ikäihmisille veloituksettomia. Hinnastot ovat edullisia verrattuna naapuripaikkakuntiin.
Liikunta- paikat ja -välineet vastaavat tarpeita	<p>Investointeihin määrärahat</p> <ul style="list-style-type: none"> yleisurheilukentän puuttuvat välineet tenniskenttä <p>Edistetään kevyen liikenteen väylän toteutumista kirkonkylä - Lahnalampi - välille</p>	<p>Investoinnit toteutuvat</p> <p><i>Kevyen liikenteen väylä teknisen osaston kadut ja tiet -investointi, joka toteutuessaan palvelee myös liikuntapaikkana</i></p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen talous</i></p>	<p>Yleisurheilukentän puuttuvat välineet on hankittu.</p> <p>Tenniskenttään ei saatu tälle vuodelle Avin avustusta.</p> <p>Sivistysosasto on osallistunut kevyen liikenteen hankevalmisteluun. Kielteinen avustuspäätös.</p>
Ehkäistään liikunta- paikkojen vikoja, omaisuuden arvon laskua sekä va- hinkoja riittäväällä kunnossapidolla	<p>Liikuntapaikoilla on nimetty hoitaja</p> <p>Investoidaan kellaruohonleikkuriin</p> <p>Investointi jalka- ja pesäpallokentän aitojen uusimiseen</p>	<p>Henkilötyövuodet</p> <p>Liikuntapaikkojen silmämääräinen kunto, reklamaatiot</p> <p>Ei merkittäviä henkilö- tai omaisuusvahinkoja liikuntapaikkojen kunnon vuoksi</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Viihtyisä asuminen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen talous</i></p>	<p>Liikuntapaikkojen hoitaja aloitti helmikuussa 2023. Kuntalaisilta saatiin hyvää palautetta talvilajien olosuhteista.</p> <p>Ruohonleikkuri hankittu.</p> <p>Aidat hankittu ja pystytetty. Lisäksi hankittiin käytetty jääkiekkokaukalo, joka todettiin niin hyväkuntoiseksi, että se koottiin kirkonkylälle ja Viitojalle siirretään kylän vanha kaukalo</p>

<p>Toteutetaan ennalta ehkäisevää ja varhaiseen puuttumiseen perustuvaa nuorisotyötä</p>	<p>Nuorisovaltuusto kokoontuu säännöllisesti ja ottaa osaa maakunnallisiin tilaisuuksiin</p> <p>Mahdollisuuksien rajoissa osallistutaan mm. Villa Elban toimintaan ml. kansainvälinen nuorisotyö.</p> <p>Käynnistetään koulunuorisotyö, mikäli saadaan avustus AVIlta, panostetaan myös varhaisnuorisotyöhön</p> <p>Etsivä nuorisotyöntekijä tavoittaa yhteiskunnasta pudonneita ja putoamassa olevia nuoria.</p> <p>Mikäli Kotikoulun tilat sallivat, suunnitellaan nuorisotilan perustamista</p>	<p>Järjestetyt aktiviteetit, määrä ja laatu</p> <p>Osallistujien määrä</p> <p>Saatu hankerahoitusta ja hanke-toiminta</p> <p>Nuorilta saadut ideat, aloitteet ja lausunnot</p> <p>Tarkoituksen mukaisten tilojen määrä</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen talous</i></p>	<p>Kevätkaudella nuorisovaltuusto kokoontui 3 kertaa ja otti osaa Perhossa järjestettyyn tilaisuuteen. Syksyn alkaessa uusi nuorisovaltuusto on äänestetty ja ensimmäinen kokous lokakuussa.</p> <p>Koulunuorisotyöhön saatu avustus. Työntekijä aloitti 1.8.2023.</p> <p>Etsivä nuorisotyö toimii AVIn avustuksella. Uusi hankekausi alkoi elokuun alusta.</p> <p>Nuorisotilan remontointi Artesaaniopiston tiloihin alkanut. Nuorisotilan sisustusta ja sisältöä toteutettu nuorten toiveiden pohjalta</p> <p>Työpajatoiminta siirtyi kesäkuun alussa torin laidalta Artesaaniopiston tiloihin.</p> <p>Molempien avajaiset syksyn aikana.</p>
---	--	--	---	---

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluiden vastuhenkilö on kulttuurisihteeri. Kulttuuritapahtumia järjestetään paljon kulttuurisalissa ja muissa sopivissa paikoissa sekä kesällä myös ulkona, mm. torilla.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTA-STRATEGIAAN	TOTEUMA
Järjestetään monipuolisesti lasten kulttuuri-toimintaa	<p>Kulttuurikasvatus-suunnitelma käytössä, kts. kasvatus- ja opetus</p> <p>Hyödynnetään lastenkulttuurikeskus Lykyn tarjontaa</p>	<p>Järjestettyjen tilaisuuksien määrä ja laatu</p> <p>Lastenkulttuurikeskus Lykyn kanssa tehdyn yhteistyön laajuus</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen talous</i></p>	<p>Kulttuurikasvatus-suunnitelman mukaista toimintaa suunniteltu syksylle.</p> <p>Suunnitelman kakkos-tason toimintaa toteutettu.</p> <p>Lykyn osalta oltu mukana toiminnan käynnistämässä ja koordinaattorin rekrytoinnissa.</p>
Toholampi tunnetaan monipuolisista kulttuuri-aktiiviteeteista	<p>Järjestetään tilaisuuksia noin 100 kappaletta yksin ja yhdessä.</p> <p>Osallistutaan Kumaha: K-P kulttuurimaakunta sekä K-P:n siirtolaisuus-hankkeisiin</p> <p>Hyödynnetään mahdollisuudet saada kulttuurihankkeita</p> <p>Avustetaan kulttuuritoimijoita</p> <p>Kulttuuri edistää hyvinvointia</p>	<p>Järjestettyjen tilaisuuksien määrä ja laatu</p> <p>Yhteistyöhankkeiden määrä ja saatu rahoitus</p> <p>Jaettujen avustusten määrä</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen talous</i></p>	<p>Järjestettyjä kulttuuritilaisuuksia 48, näyttelyitä 3 ja muita tilaisuuksia 4.</p> <p>Siirtolaihankkeen tapaamisia järjestetty 7.</p> <p>Kulttuurimaakuntahankkeen toiminta v. 2023 painottuu syyskaudelle.</p> <p>Avustuksia jaettu 8000 euroa.</p> <p>Haettu avustusta KP:n kulttuurirahastolta ja Taikelta liikenneympyrän taideteokseen. Kielteiset päätökset</p>

Kirjastopalveluiden vastuhenkilö on kirjastonjohtaja. Kirjastolla on kaksi toimipaikkaa: pääkirjasto ja Sykäräisen sivukirjasto. Lisäksi toimitaan koulujen kanssa yhteistyössä.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	KYTKÖS KUNTA-STRATEGIAAN	TOTEUMA
Kirjasto tekee aktiivista yhteistyötä koulujen kanssa	<p>Kirjavinkkauksia ja kirjastonkäytön opetusta tarjotaan aktiivisesti koululaisille ja lukiolaisille.</p> <p>Kirjastossa järjestetään luokkakäyntejä ja myös kirjastohenkilökunta jalkautuu kouluille.</p> <p>Lampin malli-hankeessa kirjastohenkilökunta pitää alakoululaisten lukukerhoa.</p> <p>Kehitetään Kuusiston koulun koulukirjastoa yhdessä koulun kanssa.</p> <p>Kuusiston koulu hakenut rahaa hankkeeseen, jossa tarkoituksena saada oppilaille kannettavia tietokoneita, kirjasto tarjoaa e-aineistoja ja käytön opetusta.</p>	<p>Toiminnan määrä, laatu ja laajuus</p> <p>Kerhoihin osallistuvien lasten määrä</p> <p>Koulukirjasto vastaa henkilökunnan ja oppilaiden tarpeita</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Viihtyisä asuminen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p> <p><i>Tasapainoinen talous</i></p>	<p>Kouluyhteistyö on ollut tiivistä.</p> <p>Kirjavinkkausta on järjestetty kouluilla ja kirjastossa.</p> <p>Lukukerho on jatkanut toimintaansa.</p> <p>Kuusiston koulu sai rahoituksen hankkeeseensa. E-aineistokoulutusta ei vielä tältä osin järjestetty, mutta suunniteltu syyskuulle.</p>
Kirjastokäyntien määrää kasvatetaan	<p>Omatoimikirjastopalvelusta kerrotaan kuntalaisille ja opetetaan käyttöä.</p> <p>Sykäräisen kirjastopalveluiden saavutettavuutta kehitetään hakemalla avustusta omatoimikirjaston perustamiseen</p>	<p>Omatoimikirjaston asiakasmäärä kasvaa 200 -> 400 asiakasta.</p> <p>Kirjaston tapahtumien määrä kasvaa 37 -> 40 tapahtumaa.</p> <p>Kirjastokäyntien määrä kasvaa 7,2 -> 9 käyntiä/asukas.</p>	<p><i>Hyvinvoiva kuntalainen</i></p> <p><i>Palveleva kunta</i></p>	<p>Omatoimiasiakkaita nyt 332.</p> <p>Sykäräisen kirjastohankkeeseen ei saatu avustusta.</p> <p>Toteutuneet tapahtumat 31.8. mennessä 20 ja käynnit 9,2 /asukas.</p>

TUNNUSLUVUT

Suorite	TP 2022	TA 2023	TOTEUMA
Kulttuurisalin kävijämäärä	5.981	4.000	3.463 (7/23)
Kulttuuriavustukset yhdistyksille €	8.000	7.500	8.000
Liikuntatoimen avustukset yhdistyksille €	12.000	12.000	12.000
Nuorisotoimen avustukset yhdistyksille €	12.000	12.000	12.000
Nuorisovaltuuston kokoontuminen	6	6	3

Kulttuurisalin kävijämäärä lasketaan eri tapahtumanjärjestäjien tiedoista ja lopullista lukua ei ole vielä laskettu.

Henkilöstö	Virat ja toimet kpl	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TOTEUMA
Vakinaiset viranhaltijat	63	81*	85*	42	38
Vakinaiset työsuhteiset	26			34	38
Määräaikaiset viranhaltijat		28*	30*	4,5	12
Määräaikaiset työsuhteiset	4,8			16,5	16
Yhteensä	93,8	109*	115*	97	104

Henkilöstömäärä on vuoden 2022 vahvistamattoman tilinpäätöksen tasolla. Työntekijämäärää kasvattaa mm. hankeavustuksilla palkattujen henkilöiden määrä.

* Henkilöstöraporteissa ei ole eritelty viranhaltijoita ja työsuhteisia työntekijöitä. Luvut sisältävät sekä virat että työsuhteiset tehtävät.

Elokuu 2023 Sivistysosasto

	2022 tilinpäätös	2023 talousarvio	Elokuu 2023 vuoden alusta	Toteuma-%	Elokuu 2022 vuoden alusta
Myyntituotot ulkoiset	399 482	327 200	267 411	82 %	230 348
Maksutuotot ulkoiset	121 589	78 500	64 255	82 %	73 394
Tuet ja avustukset ulkoiset	218 098	55 505	280 572	505 %	293 976
Muut toimintatuotot ulkoiset	64 294	30 500	51 343	168 %	35 074
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	803 463	491 705	663 581	135 %	632 793
TOIMINTATUOTOT SISÄISET	1 130	0	480	0 %	595
TOIMINTATUOTOT YHT	804 593	491 705	664 061	135 %	633 388
Henkilöstökulut ulkoiset	-4 754 552	-4 997 315	-3 515 849	70 %	-3 144 743
Palvelujen ostot ulkoiset	-842 540	-788 900	-416 713	53 %	-533 623
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ulkoiset	-268 031	-310 190	-217 017	70 %	-189 818
Avustukset ulkoiset	-166 029	-190 750	-119 832	63 %	-116 848
Muut toimintakulut ulkoiset	-126 158	-62 025	-69 554	112 %	-86 951
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-6 157 309	-6 349 180	-4 338 965	68 %	-4 071 983
TOIMINTAKULUT SISÄISET	-2 437 963	-2 712 789	-1 679 709	62 %	-1 553 068
TOIMINTAKULUT YHT	-8 595 272	-9 061 969	-6 018 674	66 %	-5 625 051
NETTO ENNEN POISTOJA	-7 790 679	-8 570 264	-5 354 613	62 %	-4 991 663
Poistot ja arvonalentumiset	-22 999	-18 196	-15 873	87 %	-16 897
NETTO	-7 813 679	-8 588 460	-5 370 486	63 %	-5 008 560

Käyttötalous yhteensä

Elokuu 2023 Käyttötalous yhteensä

	2022 tilinpäätös	2023 talousarvio	Elokuu 2023 vuoden alusta	Toteuma-%	Elokuu 2022 vuoden alusta
Myyntituotot ulkoiset	5 352 131	19 892 672	12 538 177	63 %	3 213 857
Maksutuotot ulkoiset	633 594	2 661 000	1 765 108	66 %	415 592
Tuet ja avustukset ulkoiset	413 717	197 505	353 282	179 %	355 410
Muut toimintatuotot ulkoiset	1 300 202	1 276 018	893 386	70 %	846 902
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	7 699 644	24 027 195	15 549 953	65 %	4 831 762
TOIMINTATUOTOT SISÄISET	3 705 201	4 433 811	2 569 919	58 %	2 237 275
TOIMINTATUOTOT YHT	11 404 845	28 461 006	18 119 871	64 %	7 069 036
Henkilöstökulut ulkoiset	-10 871 878	-24 832 890	-15 410 789	62 %	-7 145 734
Palvelujen ostot ulkoiset	-15 087 475	-5 660 871	-3 293 963	58 %	-10 479 873
Aineet, tarvikkeet ja tavarat ulkoiset	-1 647 402	-2 333 600	-1 313 941	56 %	-1 003 806
Avustukset ulkoiset	-391 851	-971 733	-893 347	92 %	-267 296
Muut toimintakulut ulkoiset	-284 211	-251 675	-177 693	71 %	-186 311
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-28 282 817	-34 050 769	-21 089 733	62 %	-19 083 020
TOIMINTAKULUT SISÄISET	-3 705 201	-4 432 111	-2 569 919	58 %	-2 237 275
TOIMINTAKULUT YHT	-31 988 018	-38 482 880	-23 659 652	61 %	-21 320 295
NETTO ENNEN POISTOJA	-20 583 173	-10 021 874	-5 539 780	55 %	-14 251 258
Poistot ja arvonalentumiset	-856 125	-807 682	-604 399	75 %	-571 888
NETTO	-21 439 298	-10 829 556	-6 144 179	57 %	-14 823 146

INVESTOINTIEN TOTEUMA

INVESTOINNIT	TP2022	TA2023	TOT 8/2023
HALLINTO			
ATK-ohjelmat	-1 440	0	0,00
Maa-alueet	-10 000	-150 000	-734,00
Osakkeet ja osuudet	0	-100 000	-56 085,10
Röntgen	0	-120 000	0,00
TEKNINEN			
Kiinteistöjen korjaukset		-125 000	
Tk vimärisukitus		0	-37 911,00
Eläinlääkärin autotalli			-50 231,27
Kv-halli lastauslaituri	-14 605	0	-45 300,00
Tk:n rappaus		-80 000	-1 833,24
Kaavateiden rakentaminen	0	-200 000	-223,32
Porkolantien korjaus			-11 356,28
Kuusistontien korjaus	-13 160		-39 783,63
Asunnonhankinta(Väistötilat)		-100 000	
Liikenne- ja aluerakentaminen	-3 033	0	0,00
Juustotie 41, varikko	-420 160	-40 000	-12 930,18
Tiekyltit	-10 553		-11 142,94
SIVISTYS			
Kuusiston koulun korjaus	-1 421	0	0,00
Kuusiston koulualueen suunnittelu	0	-200 000	-12 937,43
Kuusiston liikunta-alueen kehitys		-82 000	-49 740,63
Jääkiekkokaukalon siirto	-248	0	0,00
Artesaani	-4 302	-40 000	-20 136,00
Taidehankinta liikenneympyrään		-15 000	-6 048,39
Päiväkodin pihan leikkivälineet		-30 000	
Yleisurheilukenttä	-914 967	-60 000	-21 525,00
Kuuluttamo	-101 473	0	0,00
Varastorakennus	-108 811	0	-4 118,99
Pesiskopin kunnostus	-17 500		
Herman Ojalan leikkialue	-57 496		
INVESTOINNIT YHTEENSÄ			
Investointihankinnat yht	-2 021 170	-1 342 000	-382 037,40
Muut tuet ja avustukset	342 000	0	0,00
Myynnit	0	0	0,00
Investoinnit netto (-tulo)	-1 679 170	-1 342 000	-382 037,40

KUNTA KÄYTTÖTALOUS TULOSALUEITTAIN SEKÄ INVESTOINNIT JA RAHOITUS

TP2022 Toholammin kunta	TA2023	TOT 8/2023	TOT 8/2022	Muutos-%
Hallinto-osasto				
-1 194 176 Kunnanhallitus	-1 035 484	-843 516	-889 421	-5,2
-7 223 752 + Perusturvapalvelut	0,00	0	-5 270 220	0,0
-3 813 151 + Erikoissairaanhoido	0,00	0	-2 595 808	0,0
-159 410 + Eläkevastuut	0,00	0	-113 557	0,0
-91 096 + Muu perusterv.huolto	0,00	-4	-85 101	0,0
-12 481 585 Hallinto yhteensä	-1 035 484	-843 520	-8 954 107	-90,6
-6 952 Lomatoimen osasto	0	731 053	43 250	1 590,3
Tekninen osasto				
-623 041 Hallinto ja toimisto	-534 520	-537 876	-628 760	-14,5
1 005 695 Tilapalvelut	518 571	740 742	797 297	-7,1
-285 857 Palo- ja pelastustoimi	0,00	-1 790	-237 081	-99,2
-111 726 Rakennus- ja ympäristöltk	-91 214	-57 023	-75 030	-24,0
-44 509 Maaseututoimi	-54 563	-35 410	-36 729	-3,6
-244 517 Ympäristöterveydenhuolto	-254 400	-181 344	-168 434	7,7
-303 955 Tekninen yhteensä	-416 126	-72 700	-348 738	-79,2
Sivistysosasto				
-634 837 Sivistys	-666 219	-318 353	-324 114	-1,8
-1 505 825 Päivähoito	-1 581 315	-1 128 202	-966 287	16,8
-5 247 097 Koulutus	-5 771 660	-3 587 241	-3 465 471	3,5
-402 921 Vapaa-aika	-551 070	-320 817	-235 792	36,1
-7 790 680 Sivistys yhteensä	-8 570 264	-5 354 613	-4 991 663	7,3
-20 583 173 TOIMINTAKATE	-10 021 874	-5 539 780	-14 251 258	-61,1

TP2022 Toholammin kunta	TA2023	TOT 8/2023	TOT 8/2022	Muutos-%
Verotulot				
8 347 119 - kunnallisvero	4 150 000	3 125 086	5 995 307	-47,9
1 262 963 - yhteisövero	845 000	677 090	912 620	-25,8
666 195 - kiinteistövero	800 000	263 783	411 655	-35,9
10 276 277 Yhteensä	5 795 000	4 065 959	7 319 582	-44,5
Valtionosuudet				
9 722 530 - yhdenputken valtionosuus	4 361 732	2 842 872	6 495 011	-56,2
190 724 - opetus- ja kulttuuritoimi	247 305	134 856	164 840	-18,2
2 165 019 veromenetykskompensaatio	643 919	0	1 391 680	-100,0
-10 762 verotulojen maksulykkäyskompensaatio	0	465 976	-7 176	0,0
12 067 511 Yhteensä	5 252 956	3 443 704	8 044 355	-57,2
22 343 788 Verotulot ja valtionosuudet yhteensä	11 047 956	7 509 663	15 363 937	-51,1
59 718 Rahoituserät netto	-127 000	-170 656	-34 463	395,2
1 820 333 VUOSIKATE	899 082	1 799 226	1 078 216	66,9
-856 125 Poistot ja arvonalennukset	-807 682	-604 399	-571 888	5,7
964 208 TILIKAUDEN TULOS	91 400	1 194 827	506 328	136,0
-135 687 Viemärilaitos tulos	-91 400	-166 935	98 461	-269,5
828 521 Tulos kunta + VLL	0	1 027 893	604 789	70,0

TP2022 Toholammin kunta	TA2023	TOT 8/2023	TOT 8/2022	Muutos-%
Toiminnan rahavirta				
1 820 333 Vuosikate	899 082	1 799 226	1 078 216	
Satunnaiset erät +/-				
21 370 Tulorahoituksen korjauserät +/-				
1 841 703 Toiminnan rahavirta yhteensä	899 082	1 799 226	1 078 216	
Investoinnit				
-2 021 170 Käyttöomaisuusinvestoinnit (-)	-1 342 000	-382 037	-1 101 138	
342 000 Rahoitusosuudet investointimenoihin(+)				
0 Käyttöomaisuuden myyntitulot(+)		0		
-1 679 170 Investoinnit netto	-1 342 000	-382 037	-1 101 138	
162 533 Toiminnan ja investointien rahavirta	-442 918	1 417 189	-22 922	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
0 Antolainasaamisten lisäykset	-50 000			
123 000 Antolainasaamisten vähennykset	123 000	490 500	94 250	
123 000 Antolainauksen muutokset yht	73 000	490 500	94 250	
Lainakannan muutokset				
5 500 000 Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 500 000			
-4 566 928 Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-600 000	-239 587	-299 587	
-20 000 Lyhytaikaisten lainojen muutos		-2 500 000	2 980 000	
913 072 Lainakannan muutokset yht	900 000	-2 739 587	2 680 413	
1 198 605 Vaikutus maksuvalmiuteen	530 082	-831 898	2 751 741	

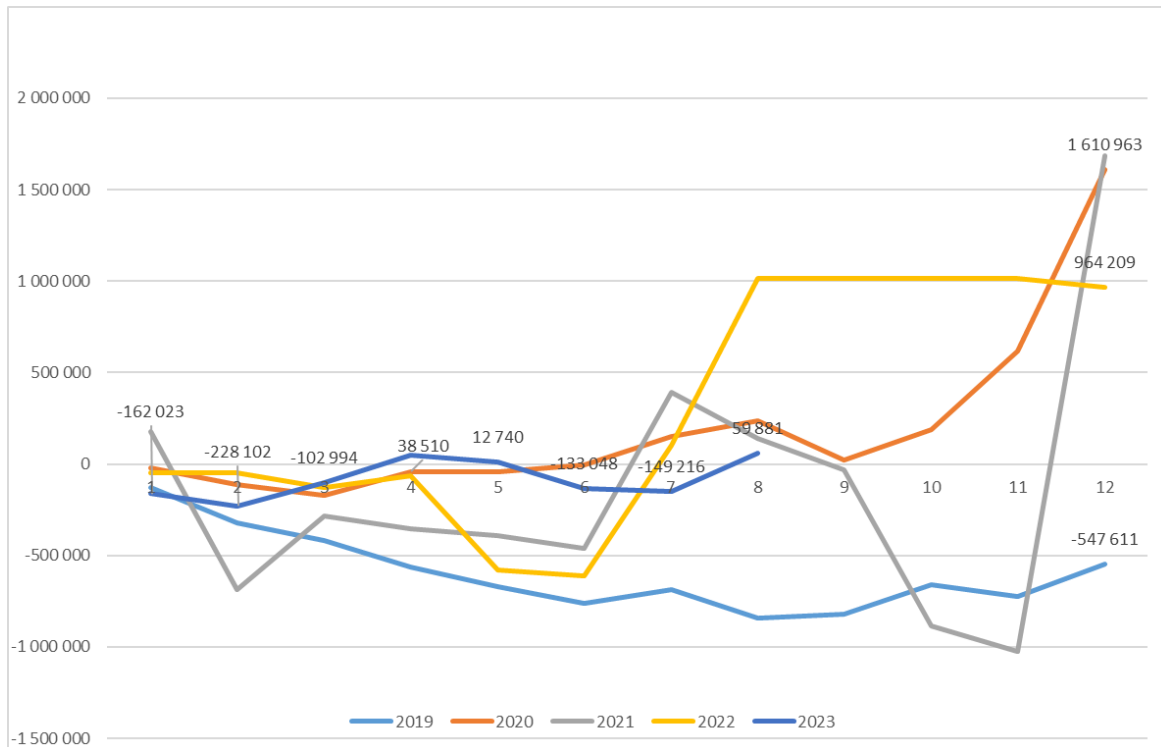
Lainamäärän kehitys

TP2022 Toholammin kunta	TA2023	TOT 8/2023	TOT 8/2022	Muutos-%
17 336 033 Lainamäärä kunta	21 355 961	14 596 446	19 103 374	
17 336 033 Lainat koko kunta	21 355 961	0 14 596 446	19 103 374	

Taseen kertynyt yli-/alijäämä kunta sekä viemäri liikelaitos

TP2022 Toholammin kunta	TA2023	TOT 8/2023	TOT 8/2022	Muutos-%
Taseen kertynyt yli-/alijäämä kunta+VLL				
4 166 718	4 166 718	5 194 611	3 942 985	

TALOUSKÄYRÄ vuosina 2023, 2022, 2021, 2020 ja 2019

Toteutunut vuodet 2019–2023

Talouskäyrässä huomioitu tiedossa olevat tai arviot kuukausittaisista tuotoista ja kuluista, mitkä eivät ole vielä kirjanpidossa. Käyttötuloista on vähennetty hankkeisiin saatuja avustuksia, mitä ei ole vielä käytetty. Käyttötalousmenoja sekä korkokuluja on oikaistu vastaamaan oletettavaa toteutumaa. Verotulot ja valtionosuus yhteensä on arvioitu toteutuvan budjetin mukaisena. Elokuun lopun tilanne on tässä kuvassa 59 881 euroa ylijäämäinen, kun se kirjanpidosta raportoituna näyttää 1 194 827 ylijäämää. Talouskäyrä ei sisällä viemäriiikelaytosta.

VIEMÄRILIIKELAITOS

Vastuhenkilö Toimitusjohtaja
Viemäriiikelaitoksen johtokunta

Toiminta-ajatus: Viemäriiikelaitos huolehtii asiakkaiden viemäriiikelaitosten poisjohtamisesta ja käsittelystä Toholammin kirkonkylällä sekä Sykäräisen toiminta-alueella

Tavoitteet 2023

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Tilanne 31.8.2023
Puhdistamot täyttävät ympäristöluvan vaatimukset	Poikkeamien lukumäärä	Poikkeamien lukumäärä <1	Neljä lupa-arvojen ylitystä, joista yksi Sykäräisen puhdistamolla. 5 kpl hajuhaittailmoituksia ELY-keskukseen 19.7.2023 mennessä.
Viemäriiikelaitosten toiminta ei aiheuta ympäristöhaittaa	Ympäristöhaittaa aiheuttavat tapahtumat	Tapahtumien lukumäärä <1	Ei ympäristöhaittaa aiheuttaneita tapahtumia
Talouden tasapainottaminen	Osavuosikatsaukset ja tilinpäätös	Tulos arvioitua parempi	Tulos arvioitua huonompi

Kevään tulvat eivät kuormittaneet kirkonkylän puhdistamoja kohtuuttomasti ja ohitukset jäivät vähäisiksi. Lupaehdoin päästiin alkuvuonna ainoastaan huhtikuussa. Mutta aikajaksolla touko-elokuu lupaehdoissa on pysytty. Hajuhaittailmoituksia tehtiin ELY-keskukseen viisi kappaletta. Hajuhaittailmoituksia ei ole tullut kesän jälkeen. Alkuvuoden osalta kirkonkylän puhdistamolla on ollut laiterikkoja mm. sähkömoottoreita ja vaihteistoja. Sykäräisen puhdistamo on toiminut ongelmitta ja lupaehdoin (¼) on päästy muuten paitsi BOD-7 osalta. Laiterikkoja on ollut touko-elokuun aikana muutamia. Rumpusiivilän sähkömoottori on vaihdettu. Tämän lisäksi kaksi kontaktoria on vaihdettu Maitokolmion pumppaamolle yksi ja puhdistamolla yksi.

Asiakaslaskutus on kulkenut hieman aikataulua jäljessä tällä raportointijaksolla. Laskutus pyritään saamaan ajan tasalle syyskuun aikana.

Työplus yhtiöt Oy teki työpaikkaselvityksen Viemäriiikelaitokselle kesäkuussa. Selvityksessä tuli esille puutteita työoloissa, jotka vaativat toimenpiteitä. Puhdasvesi saatiin käyttöön laitoksen korjaamopuolelle elokuun aikana. Elokun aikana on myös otettu tarjoukset työmaatilasta taukotilakäyttöön Viemäriiikelaitoksen henkilöstölle. Tautotilan toimitus tapahtuu syksyn aikana. Lisäksi selvityksessä suositeltiin ajoneuvoa laitoksen henkilöstön käyttöön. Ajoneuvon vuokraamista

on selvitetty ja asia etenee syksyn aikana. Muita selvityksessä esiin nousseita pieniä korjaustarpeita on tehty ja ne saatetaan loppuun syksyn aikana.

Yleinen hintatason nousu rasittaa edelleen viemärikkelaitoksen taloutta. Suurimmat kustannukset ovat sähkökuluissa, puhdistamolietteen käsittely, kemikaalit, varaosat ja kuljetus. Puhdistamolietteen käsittelymäärät ovat kasvaneet. Toimitusjohtaja/käyttömestari irtisanoutui koeajalla heinäkuussa. Sen jälkeen hänen tehtävänsä on hoidettu sijaisuusjärjestelyin yhdessä johtokunnan ja kunnan hallinto-osaston kanssa. Henkilöstökulut tulevat tältä osin olemaan budjetoitua pienemmät vuoden toisella puoliskolla.

	TP2022	TA2023	TOT2023	Tot-%	TOT 8/2022
KUNNAN LIIKELAITOKSEN					
TULOSLASKELMA					
LIIKEVAIHTO	594 726	644 000	353 362	55	347 206
Valmiiden ja keskeneräist.tuot					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavara					
Ostot tilik.aikana	-174 583	-178 320	-133 922	75	-98 310
Palvelujen ostot	-206 466	-200 502	-151 595	76	-113 389
	213 677	265 178	67 845	26	135 508
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-119 487	-127 075	-81 868	64	-79 634
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-20 662	-19 821	-13 852	70	-13 822
Muut henkilösivukulut	-3 831	-3 804	-3 061	80	-2 522
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman muk. poistot	-194 576	-194 178	-129 735	67	-129 694
Liiketoiminnan muut kulut	-3 496	-1 200	-2 534	211	-3 090
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-128 374	-80 900	-163 206	202	-93 255
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoitustuotot	25	0	34	0	0
Muille maks.korkokulut	-6 755	-10 000	-3 084	31	-4 875
Muut rahoituskulut	-583	-500	-679	136	-331
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) en.sat.er.	-135 687	-91 400	-166 935	183	-98 461

YHTIÖT

Kiinteistö Oy Toholammin vuokratilat (100 %)

Vastuhenkilö   **toimitusjohtaja Maija Hjelmeroos**
Kiinteistöyhtiön hallitus

Toiminta-ajatus: Omistaa ja hallita Toholammin kunnassa vuokratilokiinteistöjä sekä vuokrata niiden huonetiloja. Vuokraus tapahtuu omakustannusperiaatteella.

TAVOITTEET 2023

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut 31.8.2023
Toimintaedellytykset mahdollistava tulorahoitus	Käyttöaste	>75 % (90 %)	81,45
Asukkaiden tarpeisiin vastaava vuokrataso ja asuntokanta	Asukkaiden vaihtuvuus	< 25 %	15 %
Onnistunut asukasvalinta ja riskinhallinta vuokrasuhteissa	Luottotappioiden määrä	< 2.500 €	0 €

Vaikka asuntojen käyttöaste on pysynyt lähes samana, ovat kiinteistöjen hoitokulut kasvaneet. Asiaan on vaikuttanut erityisesti asuntojen remontointi kysyntää vastaavaksi ja talotekniikan vanhenemisesta aiheutuva vuotovahinkojen määrän lisääntyminen. Kuluvan vuoden korjausmäärärahat on käytetty. Loppuvuonna voidaan toteuttaa ainoastaan välttämättömiä kunnossapitotoimenpiteitä. Asuntojen kysynnän puolesta yhtiön toiminnan näkymät ovat vakaat, mutta talous aiheuttaa haasteita.

KOY Toholammin Vuokratalot	TP2022	TA2023	TOT 8/2023	Tot-%	TOT 8/2022
TULOSLASKELMA					
KIINTEISTÖN TUOTOT					
Vuokrat	571 760	598 500	404 933	67,66	379 830
Käyttökorvaukset	28 459	29 400	21 028	71,52	18 760
Muut kiinteistön tuotot	40 000	30 000	31 986	106,62	40 000
	640 219	657 900	457 947	69,61	438 590
LUOTTOTAPPIOT JA OIKAISUERÄT	5 068	4 000	2 328	58,20	4 053
KIINTEISTÖN HOITOKULUT	-502 725	-464 324	-371 692	80,05	-313 189
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	142 562	197 576	88 582	44,83	129 454
Poistot ja arvonalentumiset	-180 576	-180 576	-120 384	66,67	-120 384
Rahoitustuotot ja kulut	-15 478	-18 000	-7 129	39,61	-5 699
TILIKAUDEN TULOS	-53 492	-46 432	-38 931	83,85	3 372

Toholammin Kehitys Oy (100 %)

Vastuhenkilö   **Toholammin kehitys Oy:n hallitus**

Toiminta-ajatus: Toholammin kehitys Oy tuottaa kiinteistöhuoltopalveluita omistamilleen kiinteistöille.

Elinkeinopalvelut ovat siirtyneet kunnalle ja Kaustisen Seutukunnan yhteistyöllä tuotettaviksi palveluiksi. Kehitysyhtiön toiminta rajoittuu toimitilojen vuokraukseen ja yritysrahoitukseen.

Toimitilojen korjausinvestointien ennustetaan kasvavan kiinteistöjen ikääntyessä.

TAVOITTEET 2023

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Tilanne 31.08.2022
Toimitilojen vuokrausaste ja tuotto	Vuokrausaste, tuotto €	100 %, Budjetoitu tuotto	99 % vuokrausaste, 66 %/99 %
Sijoitustoiminnan tuotto	Tuotto €	Budjetoitu tuotto	Budjetoitu tuotto

Osavuositarkastus <u>1-8/2023</u>	TP 2022	TA 2023	TOT 08 23	Tot-%	TOT 0822
Liikevaihto	393028	391 470	263 756	67,4	248 696
+ Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	96		0
- Materiaalit ja palvelut	0	0	0		0
- Muuttuvat henkilöstökulut	0	0	0		0
- Muut muuttuvat kulut	0	0	0		0
Myyntikate	393028	391 470	263 852	67,4	248 696
- Kiinteät henkilöstökulut	23	0	-870		-345
- Liiketoiminnan muut kulut	-114517	-67 224	-75 670	112,6	-54 170
Käyttökate	278536	324 246	187 312	57,8	194 871
- Poistot ja arvonalentumiset	-175372	-202 811	-116 466	57,4	-116 915
= Liikevoitto	103163	121 436	70 846	58,3	77 956
+/- Rahoitustuotot ja -kulut	23981	25 256	25 081	99,3	23 290
Tuloverot	20326	29 338	-19 039	-65	14 141
= Tilikauden voitto/tappio	106818	117 353	76 888		87 106

Toholammin kehitys Oy on maksanut elokuussa Toholammin kunnalle loppuerän lainasta 425000 €.

Toholammin Energia Oy (96,66 %)

Vastuhenkilö Toimitusjohtaja Toni Mäki-Asiala
Toholammin Energia Oy:n hallitus

Toiminta-ajatus: Jotta ihmisillä olisi joku, jonka kanssa lämmitys on helppoa, varmaa ja edistyksellistä.

TAVOITTEET 2023

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Tilanne 31.8.2023
Näkyvyyden parantaminen	Asiakastarinat uusista asiakkaista	3 kpl	0 kpl
Asiakkaiden tarpeiden kartoitus	Asiakastapaamiset	12 kpl	3 kpl
Uudet kaukolämpöasiakkaat	Määrä	3 kpl	0 kpl
Vaihtoehtojen kartoitus koulunmäen lämpölaitoksen tulevaisuudelle	Ratkaisuvaihtoehdot	5 kpl	5 kpl

Tapahtumat toisella kolmanneksella

Toisen kolmanneksen tärkeimpiä tapahtumia olivat lainan jälleenrahoitusneuvottelut, höyryntoimitusratkaisun suunnittelu, voimalaitoksen kesäseisokki, turbiinirevisio ja uuden työntekijän rekrytointi.

Turbiinirevisiossa turbiinille tehtiin kesän aikana iso 10-vuotishuolto, jossa kuluvat komponentit vaihdettiin uusiin ja turbiinille sekä oheislaitteille tehtiin puhdistus. Toimenpide palauttaa sähköntuotantotehon lähes uuden turbiinin tasolle.

Muutimme lämmön hinnoittelua elokuun alussa nostamalla energiamaksua nousevien polttoainekustannusten vuoksi + 14 %. Pystyimme säilyttämään lämmön vakaan hinnoittelun keväälle saakka sähköliiketoiminnan hyvien tuottojen vuoksi, vaikka polttoainekustannusten nousu alkoi jo kesällä 2022.

Olimme oman telттаosaston kanssa Toukomarkkinoilla tuoden esille muun muassa Toholammin Energia Oy:n toimintaa, ORC-voimalaitoksen pihalle avattua kierrätyspuun vastaanottopistettä ja kaukolämpövaihtimen päivittämiseen saatavilla olevaa avustusta.

Uutena kehitystyönä olemme selvittäneet sähkökattilan kannattavuutta kaukolämpöverkon apulämmityskäyttöön halpojen sähkönhintojen kohdalle sekä mahdollista osallistumista säätösähkömarkkinoille.

Rekrytoimme uuden voimalaitoskäyttäjän korvaamaan kotipaikkakunnalle muuttanutta entistä käyttäjää. Uusi kaveri aloittaa hommat syyskuun alkupuolella.

Meillä oli kesän ajan apuna kesätyöntekijä.

Arviot lähitulevaisuuden tapahtumista

Pitkän aikavälin rahoituksen järjestely. Uuden työntekijän perehdyttäminen.
Höyryntoimitusratkaisun valmistelu. Uuden markkinointiesittelylehtiön valmistus.

Talous

Talousarvio 1-8_2023					
Toholammin Energia Oy	TP2022	TA2023	TOT 08/2023	Tot-%	TOT 08/2022
Tuloslaskelma					
Liikevaihto	1 541 662	1 418 189	827 722	58 %	840 924
+ Liiketoiminnan muut tuotot	815	250	250		
- Materiaalit ja palvelut	- 727 337	-631 445	- 414 988	66 %	- 402 550
- Henkilöstökulut	- 212 551	-210 314	- 155 356	74 %	- 136 039
- Poistot ja arvonalentumiset	- 269 598	-266 390	- 151 686	57 %	- 180 473
- Liiketoiminnan muut kulut	- 142 211	-128 630	- 114 916	89 %	- 107 116
Liikevoitto (-tappio)	190 780	181 661	- 8 973	-5 %	14 746
+/- Rahoitustuotot ja -kulut	- 23 376	-133 826	- 85 482	64 %	- 1 716
Tilikauden voitto / tappio	167 404	47 835	- 94 455	-197 %	13 030

Talouseluvuissa on eroa viime vuoden vastaavaan hetkeen kaikissa laskentakohteissa. Suurin ero korkokuluissa ja poistoissa. Vuosi 2023 näyttää tämän hetken arvion mukaan toteutuvan tuloksellisesti aavistuksen positiivisena. Sähkön pörssihinta voi kuitenkin painaa tuloksen vielä negatiiviseksi, mikäli pörssihinta toteutuu viimeiselle kolmannekselle alle 80 €/MWh hintaan.